

מצב העם היהודי

הערכה שנתית

2019
תשע"ט

מגמות והמלצות: זהות, קהילות, גיאופוליטיקה
מדד משולב של אנטישמיות באירופה ובארה"ב

המכון למדיניות העם היהודי (מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י) בע"מ (חל"צ)

The Jewish People Policy Institute (Established by the Jewish Agency for Israel) Ltd. (CC)

שותפים וחברי האסיפה הכללית:

סנדי בקלור וארלין קאופמן

דוד בריקסטון
סגן יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית לא"י

קרן דיאן וגילפורד גלזר

קרן ויליאם דוידסון

מייק וסופיה סיגל

מייקל סיגל
יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות
היהודית לא"י

נתן ופרנסיס קירש
בשם קרן משפחת קירש

רוברט קפיטו וג'פרי שונפלד
מטעם פדרציית ניו יורק

לסטר קראון וצ'רלס גודמן
מטעם קרן משפחת קראון

משפחת רטנר

יצחק הרצוג
יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית לא"י

בת' קיפר לאונרד
יו"ר ועדת התקציב והכספים של
הסוכנות היהודית לא"י

תודות

לפדרציית ניו-יורק

לפדרציית שיקגו

לפדרציית קליבלנד

לפדרציות היהודיות בצפון אמריקה

סנדי גוטסמן, מיטשל ג'וליס, ארט סמברג
וקרן משפחת וילף - על תמיכתם האדיבה

מציינים בהערכה את זכרם של

אלכס גראס ז"ל וג'ק קיי ז"ל

שהיו מראשוני התומכים.

מועצת המנהלים והמועצה המקצועית המנחה:

יושבי ראש

סטוארט אייזנשטאט

דניס רוס

חברי מועצת המנהלים:

אליוט אברמס

יוהנה ארביב

סנדי בקלור

אריק גולדשטיין

מישה גלפרין

אלן הופמן

סטיב הופמן

דן הלפרין

ג'יימס טיש

אהרון ידלין

מארק יוטאי

גלן לווי

ברנרד-הנרי לוי

יהודית בוקסר ליברנט

יצחק מולכו

סלי מרידור

מרים נאור

סטיב נסטיר

וונדי פישר

סמי פרידריך

אירוויין קוטלר

ורנון קורץ

יהודה ריינהרץ

דורון שורר

מייקל שטיינהרט

נשיא ומנכ"ל מייסד

אבינועם בר-יוסף

ניהול פרויקטים

איטה אלקלעי

נשיא מייסד (בדימוס)

יחזקאל דרור

המכון למדיניות העם היהודי (מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י) בע"מ (חל"צ)
The Jewish People Policy Institute (Established by the Jewish Agency for Israel) Ltd. (CC)

הערכה שנתית 2019

תמצית מיוחדת לממשלת ישראל

ראש פרויקט

שמואל רוזנר

משתתפים:

אבינועם בר-יוסף, אבי גיל, ענבל הקמן, מיכאל הרצוג,
שלום סולזמן ואלד, דב מימון, נח סלפקוב, סטיבן פופר, גיתית לוי-פז, שלמה פישר,
דן פפרמן, עוזי רבהון, ג'ון רסקיי, אדר שיבר

עורכים:

רמי טל

בארי גלטמן

זכויות יוצרים © המכון למדיניות העם היהודי (מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י) בע"מ (חל"צ)
ירושלים תשע"ט/2019

קמפוס גבעת רם, ת.ד. 39156, ירושלים 9139101
טלפון: 02-5633356 | פקס: 02-5635040 | www.jpji.org.il

כל הזכויות שמורות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאכסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - כל חלק שהוא מן החומר שבחוברת זו. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בחוברת זו אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מ"המכון למדיניות העם היהודי".

עיצוב ההערכה השנתית: לוטה עיצובים

תוכן העניינים

5 הקדמה מאת דניס רוס וסטוארט אייזנשטאט

הערכה משולבת וכיווני מדיניות

9 המלצות מדיניות לממשלת ישראל

11 חמישה מימדים להערכה משולבת של העם היהודי

13 גיאופוליטיקה

15 קשרים בין קהילות יהודיות

17 זהות והזדהות

19 משאבים חומריים

21 דמוגרפיה יהודית

23 מדד משולב של אנטישמיות

27 חלק א': האנטישמיות באירופה משפיעה על חיי היומיום של יהודים

32 חלק ב': אנטישמיות בארצות הברית

הקדמה מאת דניס רוס וסטוארט אייזנשטאט

כפי שמדד האנטישמיות המשולב מתאר בהמשך, מספרן של התקריות האנטישמיות עלה ברחבי העולם, כולל בארה"ב. ה-FBI דיווח שהיהודים הם הקבוצה הדתית שמשמשת כמטרה הרווחת ביותר לפשעי שנאה, על אף שהם מהווים פחות מ-2 אחוזים מאוכלוסיית ארה"ב. רוב גדול של ההתקפות האלימות ביותר נגד יהודים אינן קשורות למדיניותה של ישראל, על אף שבקמפוסים האוניברסיטאיים תנועת ה-BDS מזינה את הדימוי השלילי של ישראל. נתונים אלה השפיעו על תחושותיהם של יהודי אמריקה, וסקרים מלמדים שקרוב לשלושה רבעים מהם מרגישים פחות בטוחים בשנתיים האחרונות.

מצד שני, שיעורם של מי שמחזיקים בעמדות אנטישמיות, בצפון אמריקה אינו גבוה, ואינו בעלייה. סקר של הליגה נגד השמצה מצא שרק 14 אחוזים מהאמריקאים הם בעלי עמדות אנטישמיות בעוד יותר מ-50 אחוזים מוטרדים מאלימות נגד יהודים. סקר חדש של מכון גאלופ מלמד כי 90 אחוזים מהאמריקאים לא יהססו להצביע ליהודי לתפקיד נשיא ארה"ב וכי היהודים הם הקבוצה הדתית האהודה ביותר בארה"ב, יותר מהקתולים, האוונגליסטים וקבוצות דתיות אחרות.

זו היא ההערכה השנתית החמש עשרה של המכון למדיניות העם היהודי (JPPF). בכל שנה מבקש המכון להציג תמונה עדכנית של מצב העולם היהודי. השנה, המדדים המשמשים אותנו באופן קבוע לא השתנו באופן משמעותי, למעט תוספת חשובה אחת, שאנחנו כוללים לראשונה בתמצית לממשלה: גרסה מורחבת של המדד השנתי המשולב של המכון על מצב האנטישמיות בעולם.

המדד המשולב בוחן באופן אינטגרטיבי את רמת הסיכון ליהודים במדינות שונות, על בסיס מעקב אחרי פעולות המכוונות נגד יהודים, יחס הרוב ליהודים ותחושות של יהודים, המבטאות גם את מידת בטחונם בממשלות ובמערכות האמונות על הגנתם. על פי כל קנה מידה השנה נמצא מדד זה במגמת עליה ועלול להשפיע על כל אחד מהמדדים האחרים שמשמשים אותנו בהערכת מצבו של העם היהודי: גיאופוליטיקה, קשרי קהילה, זהות והזדהות, משאבים חומריים ודמוגרפיה. האנטישמיות כבר איננה דאגה משנית, ויש לה השפעה משמעותית על האתגרים שעמם מתמודדים ישראל והעם היהודי.

ממה נובע הפער בין העלייה בשיעור התקריות נגד יהודים לבין הסנטימנט האוהד ליהודים? ישנו קשר בין תופעה זו לבין היחלשות הגלובליזציה ועלייתה של לאומנות פופוליסטית. ברחבי הגלובוס, מיעוט נחוש של לאומנים פופוליסטים זוכה לבולטות גוברת בדחייתו את "האחר" בחברה. הקיצונים שבהם פונים גם לאלמות, מילולית או פיסית, כולל נגד יהודים. לצידם, נצפות תופעות מטרידות של אנטישמיות שמקורן בצד השני של המפה הפוליטית.

קבוצות בשמאל האירופי, וכאלה של מהגרים מוסלמים, מזהות גם הן הזדמנות לקדם את השיח האנטישמי שלהם. האנטישמיות באירופה חמורה ומאיימת הרבה יותר מזו שבארה"ב. ברחבי היבשת ישנה עליה בשיעור התקריות האנטישמיות, ובצידן גם התחזקות של הסנטימנט האנטי-ישראלי. מקור תופעות אלה בשילוב מסוכן של מיעוט רדיקלי מקרב קהילת המהגרים המוסלמית הגדלה במהירות, ושל קבוצות בימין ובשמאל הקיצוני.

בשני הקצוות האידיאולוגיים מופצים מסרים מזויפים על שליטת היהודים בכלכלה ובפוליטיקה העולמית. היחס הידידותי של מנהיג הלייבור הבריטי, ג'רמי קורבין לחמאס ולחיזבאללה, גרם לשמונה חברי פרלמנט בריטים מטעם הלייבור לעזוב את מפלגתם. רבה הראשי של בריטניה לשעבר ג'ונתן זקס, כינה את קורבין "איום קיומי" ליהודי בריטניה.

ברור כי העלייה באנטישמיות משפיעה גם על ישראל - מדינת העם היהודי - באשר היא מרחיבה את אחריותה לסייע בהגנה על יהודי התפוצות ומשפיעה על יחסי החוץ של ישראל עם מדינות שונות. ניהולם של יחסי חוץ חשובים אלה מחייב התמודדות עם מצב חדש יחסית: מנהיגים פופוליסטים במדינות כמו הונגריה, איטליה, פולין ומדינות נוספות יוצרים סביבה לא-ידידותית למהגרים ולמיעוטים המגבירה תופעות אנטישמיות, ועם זאת, נוטים לתמוך במדינת ישראל.

ממשלת ישראל ניצבת מול דילמה לא פשוטה. ליחסים טובים ולתמיכה בישראל בזירה הבינלאומית יש ערך ברור. אך יש להם גם מחיר: כאשר מדובר בממשלות או במנהיגים פופוליסטים, יחסים אלה מחריפים את המתח בין ישראל לבין יהודי התפוצות. מצד אחד, משום שהחיבוק של מנהיגים אוטוריטריים כמו אורבן מהונגריה מעורר בקרב יהודים בתפוצות את השאלה האם ועד כמה ישראל מחוייבת למאבק נגד אנטישמיות; מצד אחר, משום שהתקרבות למנהיגים כאלה מאותתת ליהודים בתפוצות, שהפנייה של הציבור הישראלי לימין הפוליטי משמעותה גם התרחקות מערכים יסודיים כגון סובלנות וכבוד לזולת - ערכים יהודיים יסודיים בעיני רוב יהודי התפוצות. הדילמה נעשית חריפה במיוחד כאשר מדובר ביחסיה של ממשלת ישראל עם נשיא ארה"ב דונלד טראמפ. אמריקה היא בעלת הברית החשובה ביותר - ויש שיאמרו היחידה - של ישראל. ידידותו של טראמפ לישראל הובילה לתוצאות מרשימות: הכרה בירושלים כבירת ישראל, העברת השגרירות האמריקאית, הכרה בריבונות הישראלית על רמת הגולן, תמיכה בישראל במוסדות האו"ם, תמיכה עקבית בזכותה של ישראל להגן על עצמה בעזה ובכל מקום אחר, והתמקדות באיום האיראני. מצד שני, בדומה ליחסים עם מנהיגים פופוליסטיים אחרים, הקרבה לטראמפ מעוררת קשיים. הנשיא הוא דמות מקטבת בחברה האמריקאית, וזיהוי עימו מוביל לניכור של תומכי המפלגה הדמוקרטית ושל חלק משמעותי של יהודי אמריקה מישראל. וכמובן, כל ממשלה ישראלית תחתור ליחסים קרובים עם כל נשיא אמריקאי. אולם טובתה של ישראל לטווח הארוך מחייבת יחסים איתנים עם כלל המערכת הפוליטית האמריקאית. חיבוק הדוק מדי עם הנשיא טראמפ עלול לשחוק את ההזדהות עם ישראל והתמיכה בה, במיוחד בקרב יהודים אמריקאים צעירים, אך כפי שסקרים מהעת האחרונה מלמדים, גם בקרב יהודים מבוגרים יותר.

כל זה מסביר מדוע הזזנו את שעון הקשרים הבין-קהילתיים לכיוון מעט שלילי יותר השנה בהשוואה לשנה שעברה. דווקא בתקופה שבה העלייה באנטישמיות מעודדת סולידריות יהודית. תזוזה כזאת של השעון נראית פרדוכסלית, אולם הגורמים שהזכרנו מסבירים מדוע זאת המגמה.

מדדים אחרים בהערכה השנתית נותרו ברובם ללא שינוי. התמונה הגיאופוליטית מעורבת. בקרב מדינות ערביות סוניות ניכרת התקרבות לישראל, בשל השותפות בהבנת האיום מצד איראן. ואולם ישנו גורם נוסף המניע מנהיגים ערביים חשובים להתקרב לישראל: התפיסה שארצות הברית נסוגה מהאזור ואינה מקפידה לעמוד בהתחייבויותיה. מבחינה גיאופוליטית, ברור כי יש יתרון בכך שמנהיגים ערביים רואים את הערך שבשיתוף פעולה צמוד עם ישראל. אך העובדה שהתקרבות זו נובעת, בין השאר, מירידה במחויבות האמריקאית לייצוב האיזור, מטרידה. נסיגה אמריקאית מאפשרת העמקה של המעורבות

של רוסיה וסין באזור - מעורבות שתעמיד את ישראל מול אתגרים רבים. גם מלחמת סחר בין ארה"ב לבין סין תציב אתגר משמעותי לישראל המבקשת לשמור על יחסי המסחר שלה עם סין.

כמו תמיד, ההערכה השנתית אינה מציגה רק את תמונת ההבדלים בין השנה הזו לבין שנה הקודמת, אלא מוסיפה עליה גם מספר המלצות לפעולה. אחת ההמלצות הבולטות נוגעת לצורך לפתח מערך של "עקרונות מנחים" לממשלה ולמנהיגים יהודים לנוכח העלייה המשמעותית באנטישמיות. בנוסף, ולנוכח האפשרות כי ארה"ב מעוניינת לצמצם את מעורבותה במזרח התיכון, ייתכן שהגיע הזמן לקבע את מחויבותה של ארה"ב לישראל באמצעות "ברית אסטרטגית" ארוכת טווח ומחייבת.

אלה המלצות נועזות שמצריכות דיון עמוק, אך על מנהיגים בישראל ובתפוצות מוטלת החובה לשקול המלצות אלה בקפידה.

סטוארט אייזנשטאט ודניס רוס

המלצות מדיניות לממשלת ישראל

אנטישמיות

וכושר ביצוע. לשם כך יוקם מטה פעולה ממשלתי שיינתנו לו כלים מתאימים לפעולה רב-תחומית. מטה זה יבצע מעקב אחר ממדי האנטישמיות והערכה של מהות האיום (כולל פיתוח מדדים אחידים לשיפוט של התופעה בזירות השונות שבהן היא באה לידי ביטוי). בהתאם להערכה, המטה יקבע מדיניות כוללת, יניע יוזמות פעולה - מול ממשלות, קהילות יהודיות וגורמים רלוונטיים אחרים - יתאם את ביצוען בין הגורמים השונים ויעקוב אחר האפקטיביות שלהן. בין השאר, המטה יניע יוזמות בתחומי החינוך, החקיקה והמשפט, הדיפלומטיה, ההסברה, המדיה החדשה, ביטחון הקהילות ועוד.

העלייה המשמעותית בתופעות של אנטישמיות באירופה ובארה"ב - כפי שהיא מתועדת במדד האנטישמיות של המכון למדיניות העם היהודי - מסתמנת כקפיצת מדרגה, המשקפת, בין השאר, את התפוגגות האפקט התודעתי של השואה. מצב חדש זה מחייב את ממשלת ישראל וארגונים מרכזיים בעם היהודי להיערך בסדרי גודל אחרים ולשנות דרכי חשיבה לעומת אלה שהתקבעו בעשרות השנים האחרונות.

מומלץ כי ממשלת ישראל תפקיד את הטיפול בתופעות האנטישמיות בידי גוף אחד שיש לו סמכויות

גיאופוליטיקה

התיכון, להיות נוכחת ולהנהיג את מאמצי הייצוב וההרגעה באזור. כחלק מהיערכות זו, ובהינתן ידידותו המופגנת של הנשיא טראמפ, יש לשוב ולשקול את קידומה של ברית אסטרטגית חוזית ארוכת טווח עם ארה"ב. לברית שכזו יש כמובן גם חסרונות, אך נוכח המציאות המתגבשת, וההזדמנות למנף את ידידותו של הנשיא להשגת הסכם שמאפייניו משרתים את האינטרס הישראלי, ראוי לשוב ולבחון את מאזן התועלת-עלות של המהלך.

אם יתברר כי אין שותף פלסטיני ליוזמת השלום האמריקנית, יש לשקול אפשרות למנף את ידידותו של הנשיא האמריקאי דונלד טראמפ ליוזמה מדינית חד-צדדית כדי לבלום את סכנת הגלישה למציאות של מדינה דו-לאומית המאיימת על זהותה היהודית-דמוקרטית של ישראל.

במקביל, על ישראל להיערך אסטרטגית למציאות של שחיקה נמשכת בנכונות ארה"ב להשקיע במזרח

יחסים בין קהילות

לכלכלה, השתלבות חברתית ופוליטית), ובמקביל להעמיק השתלבות דומה של המגזר החרדי בהנהגת הקהילות היהודיות בתפוצות. כמו כן, יש לקדם יוזמות שיובילו לטיפוח מנהיגות חרדית שתשתלב בעשייה ובהנהגה הציבורית והפוליטית לא רק ברמה המקומית אלא גם ברמה הכלל ארצית.

ביסוסו של הציבור החרדי כגורם משמעותי ומוביל בעולם היהודי, מחייב הן את מנהיגיו והן את מנהיגי הציבורים היהודיים האחרים לשיתוף פעולה לטובת כלל העם היהודי. בהתאם, יש להמשיך את הפעילות ההכרחית להעמקת השתלבותו של המגזר החרדי בעשייה הלאומית בישראל (שירות לאומי, תרומה

והכרה בתארים עוד בארץ המוצא, במקביל להקמת תכניות הכשרה והשמה המיועדות לעולים לאחר הגעתם לישראל. הואיל ומדובר בעלייה של אוכלוסיות שהן בדרך כלל חזקות אקדמית וכלכלית, השקעה זו הינה מניבה וכדאית למשק הישראלי.

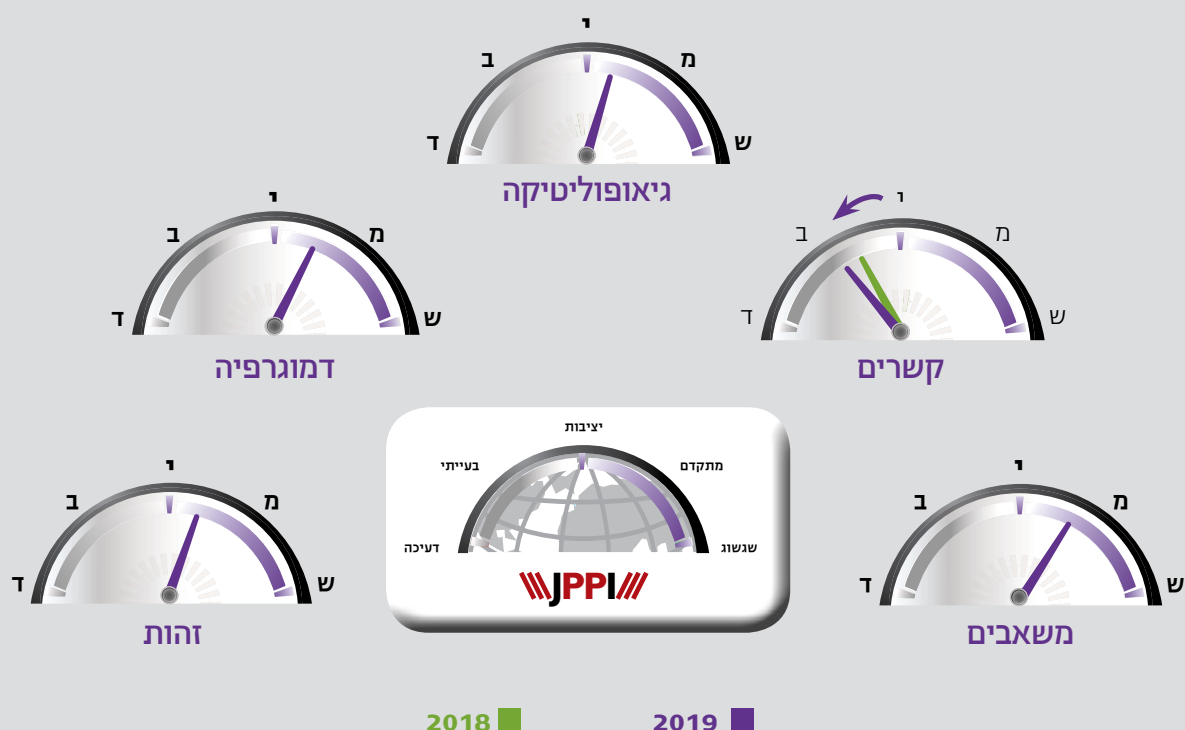
• ישראל צריכה לנהוג זהירות ביחסיה עם מדינות ומפלגות שמפגינות ידידות רבה לישראל אך מנהיגיהן מתרחקים מנורמות דמוקרטיות, וכן מנהיגים שתחת כנפיהם פורחים אלמנטים אנטישמיים. מעבר לשיקולים ערכיים של ישראל עצמה, יש לקחת בחשבון שחיזוק הקשר עם מדינות שנתפסות כעוינות לאתוס הדמוקרטי-ליברלי פוגע בדימויה של ישראל בעיני ציבורים רחבים בארה"ב, שחלקם עשויים להתייצב בעתיד ליד הגה השלטון ולהוליך מדיניות בינ"ל אסרטיבית לא ידידותית כלפי ישראל. זיהויה של ישראל כידידה של אותן מדינות אנטי-ליברליות תורם גם להתרחקות מישראל של הדור הצעיר היהודי, ובכך מחליש את יכולתה העתידית של ישראל להישען על יהדות אמריקה בשעת מבחן.

המלצות רלוונטיות נוספות משנים קודמות

- לקראת תחילתה של מערכת בחירות נוספת לנשיאות ארה"ב, על ישראל להקפיד על שמירה על יחסיה הטובים עם ממשל הנשיא דונלד טראמפ, מבלי לאותת שיחסים אלה הם עדות לאימוץ מלוא סולם הערכים של הנשיא. צעד זה נדרש לנוכח החרפת הקיטוב הפוליטי בארה"ב, כדי לשמור ככל האפשר על האהדה הדו-מפלגתית לישראל. במקביל, על ישראל לטפח דיאלוג מתמשך עם הציבורים היהודיים בארה"ב המביעים ביקורת על מדיניות ממשלת ישראל, כדי לשמור על חוסנו של משולש היחסים ישראל-ווינגטון-יהדות ארה"ב.
- ריבוי תופעות אנטישמיות מחייב את ממשלת ישראל בהיערכות נכונה למימוש הזדמנויות לקליטת עלייה, בעיקר ממדינות אירופה השונות. כפי שהוזכר בדו"חות קודמים של המכון למדיניות העם היהודי, החסמים המרכזיים הגורמים לעולים הפוטנציאליים לשקול מחדש את הרעיון לעלות לישראל נוגעים לתעסוקה, חינוך הילדים ודירור. חסם התעסוקה יכול להצטמצם על ידי המשך המאמץ (שלא הושלם) להכוונה תעסוקתית

חמישה מימדים להערכה משולבת של העם היהודי

אפיון המנועים העיקריים של המכון למדיניות העם היהודי המשפיעים על העם היהודי בשנים 2018-2019

מצבו של העם היהודי יציב, ולא חלו בו השנה שינויים משמעותיים. עם זאת, החלו להסתמן מספר מגמות המחייבות מעקב, והעשויות להוביל לתוצאות שהשלכותיהן ארוכות טווח.

עיקרית שבהן, עלייה משמעותית בפרופיל של תופעת האנטישמיות, חלקה כנתון קשיח (מספר האירועים האנטישמיים במדינות שונות בעולם), חלקה כהתגברות של שיח ציבורי (מאמרים, ספרים, דיונים) וחלקה כעלייה ניכרת במפלס הדאגה של היהודים עצמם. על כן, החלטנו לכלול בתמצית המנהלים המיועדת לממשלה את המדד המשולב על מצב האנטישמיות בעולם.

לתופעות אנטישמיות ישנן כמובן השפעות משמעותיות על הקהילות היהודיות, הן בהקשר לחיבור ביניהן (היזדקקות גוברת לקהילה גלובלית תומכת), הן בהקשר להשפעתן על עוצמת הזהות (לעיתים בהורדת פרופיל של יהודים החוששים מפגיעה), הן בהקשר לממשק היחסים עם ישראל (הנתפסת כמקלט רב עוצמה, אך גם

כעילה לשיח עויין). בשלב זה מוקדם לקבוע אם התופעות שניכרו השנה הן גל חולף או תופעות לטווח ארוך, וכן כיצד ישפיעו תופעות אלה על התודעה והזהות היהודית בשנים הבאות.

ישראל ניכרה השנה בעוצמתה ככוח איזורי, כלכלי ובטחוני, גם אם כמה מהסוגיות המרכזיות שהיא מתמודדת איתן טרם באו לידי פתרון, ובהן האיום מצד גורמים קיצוניים (איראן, ארגוני הטרור) וכן העדר אופק לפתרון פוליטי של הסכסוך הישראלי-פלסטיני. גם בעולם היהודי ניכרת הדומיננטיות הגוברת של ישראל, הן כמקור להזדהות, הן כמקור לויכוח חברתי ופוליטי. הבחירות שנערכות השנה בישראל, ומה שיבוא בעקבותיהן, כולל מהלכי חקיקה שליהודי התפוצות יש בהם עניין מוגבר (נושאי דת ומדינה, פלורליזם, דמוקרטיה ודמות החברה בישראל), ישפיעו ללא ספק על הדינמיקה של יחסי ישראל והתפוצות.

גיאופוליטיקה

2018 ■

2019 ■

באזור ופיתוח אמצעים לא קונבנציונליים; ומהמצב בזירה הישראלית-פלסטינית, המזינה גם מסע של דה-לגיטימציה נגד ישראל. צללים אלה עלולים להבשיל לכדי הידרדרות אלימה בזירה אחת או יותר - מול חמאס, חיזבאללה, איראן, סוריה וכן בשטחי יהודה ושומרון. לצד אי-היציבות הכרונית במזרח התיכון, ישראל מושפעת גם משינויים במערכת הבינלאומית. ארה"ב שוב אינה מעוניינת לשמש "שוטר אסטרטגי" הנוכח ומעורב צבאית ברחבי העולם, כולל במזה"ת. מציאות זו מותירה לרוסיה וסין מרחב גדול מבעבר להרחיב את השפעתן. להלן תיאור של כמה זירות מרכזיות המשפיעות על מצבו הגיאופוליטי של העם היהודי.

השנה החולפת, כמו קודמותיה, התאפיינה במציאות גיאופוליטית דואלית, שמשפיעה על ישראל ועל העם היהודי כולו. מצד אחד - ישראל חזקה צבאית ומשוחררת מאיום של צבאות סדירים החונים על גבולה, יחסיה עם הבית הלבן בשיאם, היא מקיימת יחסי עבודה הדוקים עם רוסיה, מרחיבה את יחסיה הכלכליים עם סין, מעמיקה את רשת קשריה האזוריים והבינלאומיים, ולרשותה עוצמה כלכלית וטכנולוגית, וכן משאבי גז בים התיכון המאפשרים חברות אסטרטגיות אזוריות. מצד שני - על האופק האסטרטגי של ישראל מעיבים צללים הנובעים מחיבור בין השאיפות האסטרטגיות של איראן נגד ישראל, העוצמות הצבאיות שלה

האמריקניות מאיצות את המשבר הכלכלי באיראן ומעוררות תסיסה נגד המשטר. נותרת פתוחה השאלה האם הסנקציות יובילו לחילופי משטר או יכפו על איראן לקבל דרישות נוספות על אלה שקיבלה בהסכם הגרעין (עצירת תוכנית הטילים הבליסטיים והפסקת חתרנותה האזורית). נותרה בעינה גם השאלה: האם איראן תחליט בשלב כלשהו לחרוג ממגבלות ההסכם ובכך תוביל לעלייה משמעותית בסיכון להסלמה.

הזירה הפלסטינית: המשבר ההומניטארי בעזה מגביר את הסיכון שסבבי אלימות זמניים, שכמה כמותם פרצו בשנה החולפת, ידרדרו לעימות צבאי כולל. יחד עם זאת, אין לשלול אפשרות שבידודו של החמאס, המצב הכלכלי הנואש ברצועה, ולחצה של מצרים ידחפו את הנהגת חמאס להפסקת-אש ארוכת טווח עם ישראל. במקביל, השנה החולפת הייתה עשירה בהתפתחויות שמעידות על מצבה הרעוע של הרשות הפלסטינית: הידרדרות ביחסים עם ארה"ב, מצב כלכלי קשה לנוכח הקיצוץ בתקציבי סיוע אמריקניים כמו גם קיצוץ בהעברות מיסים ישראליות, פיצול פנים-פלסטיני מעמיק, ובחישות פנימיות לקראת אפשרות של חילופי הנהגה. תכנית השלום האמריקנית נדחתה על ידי הפלסטינים עוד בטרם הוגשה רשמית.

במקביל להישגים משמעותיים, השנה האחרונה לא סימנה תפנית שמבטיחה פתרון לבעיות האסטרטגיות היסודיות שבפניהן ניצבת ישראל: האיומים הביטחוניים (הגרעין האיראני, חיזבאללה וחמאס) והאתגר - הפוליטי, הביטחוני, הדמוגרפי והמוסרי - בהיעדר פתרון לסוגיה הפלסטינית. על רקע זה אנו מותירים את המחוג ללא תזוזה.

ארה"ב: בשנה החולפת ניכרה הברית האסטרטגית העמוקה של ישראל וארה"ב בכמה הזדמנויות, ובראשן: העברת השגרירות האמריקאית לירושלים וההכרה בריבונות ישראל ברמת הגולן. ביטויי אהדה סוחפים לישראל מושמעים בעיקר מהמחנה הפוליטי הרפובליקני, אך במחנה הדמוקרטי נרשמת ירידה ברמת האהדה ובסך הכל הועמקה השחיקה בתמיכה המסורתית הדו-מפלגתית בישראל. במקביל, יהודי ארה"ב מסתייגים ברובם מהממשל האמריקאי שיחסי עם ישראל קרובים. בשלב זה קשה להעריך במדויק מה תהיה השפעתם של אירועים אנטישמיים בארה"ב, והתגברותו של השיח הציבורי בנושא, על עוצמתה הגיאופוליטית של יהדות אמריקה.

המזה"ת: ישראל מתנהלת באזור אלים ורב תהפוכות: מלחמות, גלי פליטים, משברים הומניטריים, כלכלה מדשדשת, אבטלה, שלטון מרכזי אוטוריטרי כושל, פריחה של אירגוני טרור, ותנועות הדוגלות באידיאולוגיות איסלמיות רדיקליות (התבוסה שספג דאע"ש השנה אינה מבטיחה את חיסול התשתית החברתית והדתית שעליה צמח, ואת יכולתו לבצע פיגועי טרור קשים כדוגמת זה שהתרחש בסרי לנקה). האיומים שמציבים איראן והטרור האסלאמי מחוללים מפגש אינטרסים של ישראל ומדינות ערביות סוניות שתוצאתו שת"פ ביטחוני חסר תקדים. פה ושם מבצבים היחסים אל מעל לפני השטח. השיתוק בתהליך המדיני מול הפלסטינים אינו מונע, בשלב זה, התפתחות ביחסים אלה אף כי הוא מקשה על נרמולם הפומבי.

איראן: המאמץ הישראלי לבלום התבססות צבאית של איראן בסוריה ולמנוע העברת נשק אסטרטגי לידי חיזבאללה כרוך בסיכון להידרדרות אלימה. הסנקציות

אנטישמיות (להרחבה בעניין זה, ראו בהמשך את מדד האנטישמיות המשולב). 2. מגמות פוליטיות בארה"ב, ובראשן התפתחויות הנוגעות ליחסה של המפלגה הדמוקרטית - שרוב יהודי ארה"ב תומכים בה - לישראל. 3. הבנת יהודי התפוצות את העברת "חוק הלאום" הישראלי ומשמעותיו. 4. הבחירות בישראל והמדיניות המסתמנת בעקבותיהן.

התפתחויות אלה השפיעו במידת-מה על הדינמיקה של היחסים. אם כי, לא בכל המקרים קל להכריע

האם מדובר בהשפעה לכיוון חיובי (חיזוק הקשר) או שלילי (החלשתו). הטבלה הבאה מתארת בקצרה מגמות והתפתחויות בשנים 2018-2019 שתרמו לחיזוקם או החלשתם של הקשרים בין קהילות יהודיות ברחבי העולם - בדגש על קשרי ישראל-תפוצות. מובן שלעוצמת וטיב היחסים בין ישראל לבין יהודים במדינות אחרות, במיוחד בארה"ב, ישנה השלכה גם על מימדים אחרים הנוגעים למצבו של העם היהודי, כמו גיאופוליטיקה, או זהות והזדהות, הנזכרים בפרקים אחרים.

התפתחות	דינמיקות מחזקות קשר	דינמיקות מחלישות קשר
ממשלות ימין בישראל ובארה"ב	הממשלות אינן בעימות שמעמיד את היהודים מול צורך "לבחור צד" (כפי שהיה בימי הממשל הקודם)	מקשה על רוב יהודי ארה"ב המתנגדים לימין. מחדד את הפער בין העמדות הפוליטיות של יהודי ישראל ויהודי ארה"ב
התגברות האנטישמיות	מחוללת סולידריות כלל יהודית	מובילה לטענות הדדיות על מדיניות ה"מעודדת" אנטישמיות
מגמות גלובליות אחרות (להרחבה: ראו הפרק העוסק בגיאופוליטיקה)	חוסר יציבות מגביר את הצורך בקשר לקהילה שיציבותה חזקה (ישראל)	אפשרות להתנגשות בין האינטרס הישראלי לאינטרסים יהודיים מקומיים
סטטוס קוו דת-מדינה בישראל	נתונים שהוצגו השנה מלמדים על עלייה בהזדהות עם היהדות הליברלית בקרב יהודים בישראל	מחוללי פער קבועים טרם באו על פתרונם (כותל, גיור, נישואים), ואחרים מצטרפים אליהם (צמצום כוח בית המשפט להכריע בנושאים אלה)
חוק הלאום	עיגון מודגש של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי	מחלוקת בין הרוב בישראל לרוב ביהדות התפוצות בהקשר להשפעת החוק על מעמד הלא יהודים בישראל

5 ילדים. בהתאם, בחלק מהקהילות היהודיות בארה"ב החרדים כבר מהווים שיעור ניכר מקבוצות הגיל הצעירות. לחרדים זהות יהודית חזקה, ושיעור גבוה של שימור (כלומר, אין בקרבם כמעט נישואים מעורבים או התבוללות). נתונים אלה הובילו את המכון למדיניות העם היהודי להקדיש את הדיאלוג השנתי לשנת 2019 לדיון על דרכים להעמקת שיתוף האוכלוסיות החרדיות בחיי הקהילה היהודית ובחברה האמריקנית הכללית, בפוליטיקה ארצית ובשירות בממשל. זאת מתוך דאגה כי מצב הדברים הנוכחי עלול לשחוק את השפעת הקהילה היהודית באמריקה.

בתפוצות דוברות אנגלית אחרות שיעור הנישואים המעורבים נמוך במידה ניכרת מאשר בארצות הברית. על פי סקר של האוכלוסייה היהודית הקנדית שפורסם השנה, מדובר על שיעור של כ-23%. בקנדה, שיעור הנישואים המעורבים אינו גבוה יותר בקבוצות הגיל הצעירות. לפיכך, החוקרים סבורים שמדובר בקהילה שיש לה "עמידות גבוהה של זהות יהודית". גם באוסטרליה שיעור הנישואים המעורבים נמוך במידה ניכרת מאשר בארה"ב (24.9%-15%), אך השיעור גבוה יותר ככל שמדובר בשכבת גיל צעירה יותר.

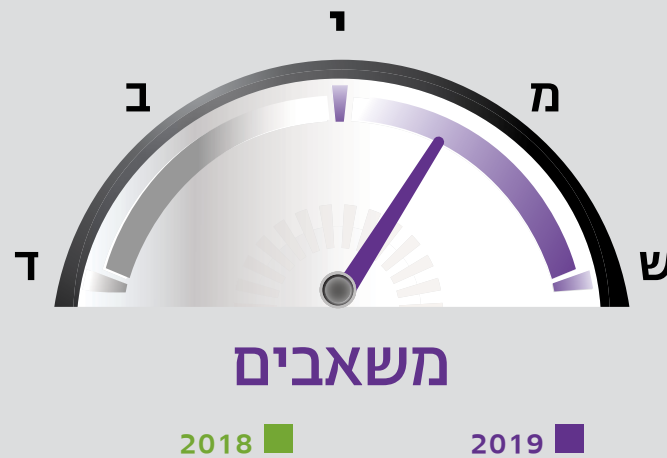
עלייה ברמת האנטישמיות משפיעה בכל העולם על הבעה פומבית של ערכות הדתית המחזקת את הזהות היהודית. ואולם במקביל ובמיוחד באירופה, גילויי אנטישמיות ניכרים יותר בחיי היומיום ומערערים את תחושת הביטחון של היהודים. תגובתם של רוב היהודים בצרפת, בדנמרק ובשבדיה למצב דברים זה היתה הנמכה של הפרופיל היהודי והימנעות מלבוש מאופייני, או נשיאה של פריטים המזוהים כיהודיים במרחב הציבורי. לנסיגה הדרגתית זו משגרת החיים ולעיתים מהקהילה היהודית עלולה להיות השפעה שלילית בטווח הארוך על הזהות היהודית.

המחקר על יהודי ישראל הדגיש גם את הדינמיקה של הזהות היהודית בישראל. הוא מלמד שעיקר השינויים בזהות הם לכיוון של פחות פרקטיקה דתית. בהתאם, יהודים דתיים נעשים מסורתיים או חילונים קצת מסורתיים. יהודים מסורתיים נעשים חילונים, וכן הלאה. תהליך זה משפיע ככל הנראה על ערכיה של האוכלוסייה החילונית בישראל, שחלק ניכר ממנה מקיימת רמה גבוהה של קיום פרקטיקות מסורתיות (ליל סדר, בר מצווה וכדומה).

מחקרים על יהודי אמריקה מספרים סיפור אחר. נישואים מעורבים עם לא-יהודים הם כיום נורמה. בקרב יהודים לא חרדים באמריקה (גילאי 54-25) 58% מהנשואים נשואים ללא יהודים. רק כמחצית מהצאצאים של זוגות אלה גדלים כיהודים.

ייתכן כי השפעותיהן ארוכות הטווח של מגמות אלה יצומצמו במידת מה לנוכח השפעת גורמים אחרים. המחקר מלמד כי יהודים אמריקאים צעירים נוטים לתת לזהותם היהודית פירוש תרבותי, ולא אתני או דתי. פירוש כזה מאפשר יהודיות שגבולותיה פתוחים למרחב הלא יהודי. במקביל, פעילים בהנהגה היהודית מדווחים כי בתי הכנסת החדשים, ה"פוסט-זרמיים" (קרי, לא שייכים לתנועות הדתיות המוכרות והממוסדות) מושכים אליהם יהודים משויכים-חלקית (Borderland Jews), אם כי לטענות אלה אין בשלב זה גיבוי מחקרי.

גורם אחד המשפיע לטווח הארוך על מגמות אלה הוא העלייה במספרם של האורתודוקסים ובמיוחד החרדים בארה"ב. בעוד שהפריון הממוצע של נשים יהודיות לא-אורתודוקסיות הוא 1.4 ילדים (הרבה פחות משיעור ההחלפה), הפריון הממוצע של נשים אורתודוקסיות-מודרניות הוא מעל 3 ילדים וזה של נשים חרדיות מעל

עם זאת, הסתכלות במבט ארוך טווח על עתידה הכלכלי של ישראל מחייבת התייחסות לסכנות האורבות בהמשך. רמת הפרודוקטיביות של ישראל נמוכה, וכן קצב הצמיחה, לעומת הרמות במדינות אחרות החברות בארגון OECD. השילוב של פרודוקטיביות וגידול באוכלוסייה הוא זה שמייצר צמיחה כלכלית. אלא שמבט על מצבה הכלכלי של ישראל בניכוי מגזר ההיטק המצומצם יחסית, מלמד על קשיים. סיבה נוספת לדאגה מספקים המדדים על מצבה של מערכת החינוך. הן בהקשר לדמוגרפיה והן בהקשר לחינוך, דומה כי אין עלייה יחסית בגודלו היחסי של המגזר היצרני. כמו כן, מערכת חלוקת משאבים לא יעילה גורמת לכך שמחיריהם של מוצרים רבים גבוהים

גם השנה, השעון המציג את מצבם החומרי של היהודים נותר ללא שינוי. מסקנה זו מתבססת על איזון בין אינדיקטורים חיוביים ועדכניים לבין מגמות המרמזות על אפשרות לקשיים בהמשך הדרך.

ישראל היא המחולל העיקרי של הון בעולם היהודי, והיא ממשיכה להציג כלכלה איתנה. הקצב הנמוך של האינפלציה, העלייה היציבה בשיעור התעסוקה והיציבות המקרו-כלכלית - כל אלה מעידים על כך. אין ספק שמספר רב של מדינות בעולם היו שמחות להציג תנאים כלכליים כמו של ישראל. הגירעון הממשלתי אמנם גבוה מכפי שתוכנן, אך עדיין בר-ניהול בהתייחס להיקף הכלכלה הישראלית.

(בכך, יש להם תרומה לביטחון תעסוקתי). המחירים הגבוהים רק מחדדים את הפער בין שתי קבוצות בישראל שמצבן הכלכלי שונה.

הכלכלה בישראל מוגדרת על ידי כלכלנים כ"פתוחה" משמע, גם ייצוא וגם ייבוא משחקים תפקיד משמעותי בהכנסות הלאומיות. שינויים באקלים הכלכלי העולמי, שעליו ישראל מסתמכת, עלולים גם הם לבשר על קשיים. ישראל פרחת במערכת שהנטייה הטבעית שלה היא להתפתח לכיוון של סחר חופשי. דוגמא למערכת זו אפשר לראות בהסכם הסחר החופשי שנחתם עם ארצות הברית בשנת 1985, שבזכותו מוצרים ישראלים זוכים לפטור ממס בשוק האמריקאי. לישראל הסכמים דומים עם מדינות שונות בעולם. אך העקרונות של סחר חופשי שעליהם ישראל נסמכת נתונים תחת מתקפה, בעיקר בארה"ב, שהייתה נדיבה לישראל בעבר.

אם הגישה החופשית שיש לישראל לשוק האמריקאי תפסיק להיות הנורמה ותהפוך לנושא להסדרים מיוחדים שיחייבו משא ומתן פרטני, הייצור הישראלי עלול להיפגע. אם השותפים הבינלאומיים של ישראל למסחר יכריחו אותה לפתוח את שעריה ליותר תחרות, אפשר לשער שהצרכן הישראלי ירוויח, אך עלולה להיות פגיעה בתעסוקה, בעיקר בעובדים במגזרי הלואו-טק.

הקהילות היהודיות מחוץ לישראל, ובהן הקהילה הגדולה בצפון אמריקה, שומרות על יציבות מאז ההחלמה מהמשבר הכלכלי של העשור הקודם. המכון למדיניות העם היהודי ממשיך במאמץ, שעליו דיווחנו בהערכה השנתית של השנה שעברה, להבין לעומק את מצבם החומרי של המוסדות החיוניים לקיומה של זהות יהודית בארה"ב. תוצאות מאמץ זה יסוכמו בחוברת נפרדת בהמשך השנה.

דמוגרפיה

2018 ■

2019 ■

בקבוצה היהודית כלולים גם התושבים חסרי הדת, על בסיס ההנחה שהם מתערים חברתית ותרבותית בחברת הרוב (בלעדיהם היה היחס יהודים-לא יהודים 74% ו-26% בהתאמה). ראוי לציין כי בחודש מרץ האחרון (2019) מנתה אוכלוסיית ישראל לראשונה יותר מ-9 מיליון בני אדם.

מספר היהודים בארה"ב, הקהילה היהודית הגדולה ביותר מחוץ לישראל, נותר יציב, והוא עומד על כ-5.7 מיליון בני אדם. אומדן זה נשען במידה רבה על ממצאים של סקר פיו משנת 2013 והערכות על המגמות הדמוגרפיות בקרב יהדות ארה"ב מאז. יש לציין, עם זאת, כי ישנם אומדנים גבוהים יותר של

בדומה לשנים שלפניה, גם בשנה החולפת גדלה האוכלוסייה היהודית בעולם בקצב מתון של כמאה אלף איש, ובראשית 2019 נאמדה ב-14.7 מיליון. שינוי זה נובע מהעליה במספרם של היהודים בישראל: מ-6,555 מיליון בראשית 2018 ל-6,665 מיליון בראשית 2019 (גידול של 110 אלף או 1.7%), שהתקזז במעט לנוכח ירידה קלה במספר יהודי התפוצות. בנוסף היו בישראל בראשית השנה הנוכחית 427,000 חסרי דת, כלומר, עולים זכאי חוק השבות שאינם יהודים על-פי ההלכה אך התערו מבחינה לאומית וחברתית. בסך-הכול, היחס בין יהודים לבין לא-יהודים במדינת ישראל (לרבות המתישבים היהודים ביהודה ושומרון) נותר יציב. כ-79% יהודים לעומת 21% של לא יהודים.

מהעולים לישראל בשנת 2018 היו יהודים וכי רק אלה נכללים במניין היהודים בישראל ובהערכת השינוי הדמוגרפי של האוכלוסייה היהודית בשנה החולפת.

לאחר כמה שנים של גידול בשיעור הפרייון של נשים יהודיות בישראל - מ-3.09 בשנת 2014 ל-3.16 בשנת 2016 הרי שבשנת 2017 (השנה המאוחרת ביותר שיש עליה נתונים מעודכנים) הוא נותר ללא שינוי. חרף המגמה הנמשכת של עליה במספר היהודים, בגלל המאזן החיובי של ישראל, החלטנו להשאיר השנה את המחוג על כנו; במידה ומגמות אלה יימשכו גם בשנה הבאה יהיה מקום לשקול להזיז אותו מעט בכיוון החיובי.

מספר היהודים בארה"ב, עד כדי 6.7 מיליון או 7 מיליון. ההבדלים נובעים מהגדרות שונות של יהודיות, קרי, של מי צריך להיכלל בספירה. האומדנים המרחיבים כוללים גם את מי שציינו בסקרים כי הם יהודים באופן חלקי; וכן נעשה בהם שימוש במקורות נוספים.

עיקר הגידול באוכלוסייה היהודית בישראל נבע מריבוי טבעי (89% מהגידול) ועוד 11% ממאזן הגירה חיובי (עליה). החלק הארי של העולים לישראל - כשלושה רבעים - בא מאירופה (במיוחד רוסיה, אוקראינה, וצרפת), עוד 17% מאמריקה ואוקיאניה, וכ-6% אחוזים מאסיה-אפריקה. יש לציין כי פחות ממחצית (46.1%)

מדד משולב של אנטישמיות

התפתחויות עיקריות בתקופה האחרונה

- תופעות אנטישמיות נמצאת במגמת עלייה בעולם כולו. שתי התפתחויות מדאיגות ומשמעותיות במיוחד, הדורשות תשומת-לב דחופה, הן חדירת האנטישמיות למפלגת הלייבור הבריטית, העלולה לסכן את שגשוגה של יהדות בריטניה בשנים הבאות, ושני מקרי ירי של גזענים לבנים על בתי כנסת בארה"ב, העלולים להביא ל"העתקת" דפוס התקפות זה.
- לאחר "תקופת חסד" של כשבעה עשורים לאחר השואה, האנטישמיות חוזרת להיות "הנורמליות החדשה", שקהילות יהודיות תיאלצנה ללמוד לחיות עמה.
- בעולם גדוש בתחושות של פחד ואי-ודאות בקרב קבוצות שונות, שבו מגזרים משמעותיים חווים הידרדרות חברתית ומודאגים מאופק כלכלי וחברתי עגום, תיאוריות קונספירציה פורחות ו"היהודי" חוזר ומופיע כנשוא תיאוריות קונספירציה פוליטיות, דתיות וחברתיות. רשת האינטרנט מנוצלת על ידי גורמים שונים להפצה אנונימית של תיאוריות פשטניות נגד יהודים, המלוות בהתבטאויות משולחות רסן המאשימות את היהודים במעשים זדוניים. לתיאוריות אלה נחשפים מאות מיליונים ואולי מיליארדים של בני אדם.
- האנטישמיות הנראית והבלתי-נראית באירופה מסכלת את השתתפותן של קהילות יהודיות בחיי החברה הכללית ופוגעת בנכונותם של יהודים לקחת חלק בחיי הקהילה היהודית. למרות שדעות אנטי-יהודיות רווחות פחות בקרב האוכלוסייה המקומית הוותיקה, קבוצות נחושות של אנטישמים מקשות על חיי היהודים ובמספר מקומות, הנידוי החברתי פוּשָׁה ללא מעצור.¹
- ביבשת אירופה, וחרף קיומן של מספר קבוצות של פעילים מוסלמים הנלחמים באומץ נגד אנטישמיות, דומה שהאינדיקטור העיקרי המעיד על סיכויי השרידות של הקהילה היהודית המקומית הוא שיעור המוסלמים באוכלוסייה.
- **בצפון אמריקה ובאוסטרליה**, אין כמעט השפעה מורגשת של אנטישמיות על השתלבותם החברתית, האקדמית, הכלכלית והפוליטית של יהודים בחברה הכללית. יחד עם זאת, בשנתיים האחרונות, מורגשת עלייה בתעוזה של קיצונים ימניים אנטישמיים השואפים לבטא את דעותיהם נגד יהודים ואף לפעול בהתאם. בדומה לכך, השקפות אנטישמיות מתפשטות גם בחוגי שמאל ויהודים (בעיקר בקמפוסים אוניברסיטאיים) חשים מאוימים על ידיהם יותר מאשר בעבר, גם אם רוב מתקפותיהם מילוליות ופסיכולוגיות, ולא גופניות.

שמהדהד במפלגה הדמוקרטית; דברי הסתה מגיעים בדואר ליהודים נושאי משרות ציבוריות; ניתן לזהות יותר התבטאויות אנטישמיות בשיח המרכזי, וביקורת אנטי-ישראלית מאמצת רטוריקה אנטישמית.

אי הנוחות שעליה התלוננו יהודי אירופה בעשרים השנים האחרונות ניכרת לפתע גם בסביבה האמריקנית. החלטתם המובנת ואפילו בלתי נמנעת של יותר ויותר בתי כנסת בארה"ב לאמץ אמצעי הגנה נגד תוקפים עלולה לשדר לאוכלוסייה הכללית את המסר כי היהודים אינם "אזרחים רגילים" אלא "אזרחים בסיכון".

המדד התלת-ממדי של האיחוד האירופי

מדד האנטישמיות באירופה של המכון למדיניות העם היהודי מוצג כאן זו השנה החמישית. מטרתו לעמוד על מידת אי-הנוחות של יהודי אירופה ועל רמת האיום המופנה נגדם. המדד המשולב, האמור לשמש ככלי למעצבי מדיניות, מתייחס לשלושה ממדי אנטישמיות המשלימים זה את זה, והמשפיעים על יהודים כיחידים ועל חיי הקהילה היהודיים. המדד נסמך על נתונים קיימים הנאספים ברחבי העולם על ידי גופים שונים ובהם הליגה להגנה נגד השמצה (ADL) וגורמים אחרים, כגון IFOP (המכון הצרפתי למחקרי דעת קהל ולשיווק), Eurobarometer, CNN, UEJF (איגוד הסטודנטים היהודיים בצרפת), JPR (המכון לחקר מדיניות יהודית, לונדון), וכן על אינדיקטורים לפעולות אנטישמיות הנאספים על ידי ארגונים יהודיים מקומיים (כגון CST Community Security Trust בבריטניה, de Protection de la Communauté Juive בצרפת), ועל נתוני סוכנויות ממשלתיות שעיסוקן בביטחון, ועל ממצאים הנוגעים לאנטישמיות שנאספים בקרב יהודים (FRA - הסוכנות לזכויות היסוד של האיחוד האירופי, הקונגרס היהודי-אמריקני ומשאל המכון למדיניות העם היהודי).

• עמדה אנטי-ציונות רווחת בזרם המרכזי במערב אירופה, ולעיתים קרובות היא כוללת סממנים אנטישמיים מסורתיים. תכופות, יהודים בקהילה המקומית מוחזקים כאחראים לפעולות ולמדיניות של ממשלת ישראל. בקמפוסים אמריקאים, סטודנטים תומכי ישראל נדרשים על ידי סטודנטים אחרים וגם על ידי מוסדות לוותר על זיקתם הציונית. מדובר בלחצים הדומים לאלה שהופעלו על סטודנטים יהודים באירופה לפני כ-20 שנה.

• **כהתפתחות חיוביות ראוי להזכיר כי עניינם של אמצעי התקשורת העולמיים בסכסוך הישראלי-פלסטיני פוחת.** רבים מאמצעי תקשורת אלה סגרו את משרדיהם בישראל. הואיל והסיקור החד-צדדי והמוגזם של הסכסוך היווה כלי משמעותי לתעמולה אנטי-ישראלית שהזינה את השיח האנטי-יהודי, אפשר לצפות שצמצום הסיקור ינמיך את הפרופיל של הנושא הפלסטיני בזירה הציבורית הבינלאומית.

• חרף ההחמרה בתופעות אנטישמיות תהיה זו טעות להשוות את המצב הנוכחי עם תקופות אפלות בהיסטוריה היהודית. בכל רחבי העולם המערבי, האפליה אסורה על פי החוק, המקרים של אנטישמיות ביוזמה או בחסות של המדינה נדירים ביותר, המדינות שבהן מתגוררים יהודים הן מדינות חוק, וקיומה של מדינת ישראל מקרין בטחון על הקהילות היהודיות המתקיימות בסביבה בעייתית.

נתונים אלה, כמו גם הנתונים המספריים המוצגים בטבלאות (1 ו-2), ממחישים כי האנטישמיות נעשתה לשגרה קבועה, אפילו בארצות הברית, שבה הייתה בעבר בבחינת "לא יעלה על הדעת". מספר התקריות האנטי-יהודיות הוכפל במהלך השנה החולפת; שתי חברות בבית הנבחרים האמריקאי הביעו בפומבי ספק בנאמנותם של יהודי אמריקה לארצות הברית; פעילי שמאל אנטי-ציוניים צעירים ונמרצים משמיעים קול

מה נשתנה מאז שנת 2014?

היהודי מתייחס לכלל המחקרים המובילים והעדכניים, ויעדו אינו להציג מחדש את ניתוחי העומק החשובים המוצעים בדו"חות האמורים, כי אם להציג את השינויים בשלושת האינדיקטורים הנבחרים, לנסח סיכום של התמורות, לזהות את ההתפתחויות הצפויות, ולספק למעצבי המדיניות תמונת מצב וניתוח לקראת שלב ראשוני של תכנון מדיניות, המלווה בהמלצות.

כאשר מדד האנטישמיות המשולב פורסם לראשונה, היו בנמצא מעט מאוד דו"חות שסיפקו נקודת מבט גלובלית על מצב האנטישמיות. מאז, חלו התפתחויות. המשרד לענייני התפוצות בממשלת ישראל, הליגה נגד השמצה ומרכז קנטור פרסמו דו"חות כלל-עולמיים על צמיחתה מחדש של אנטישמיות מבנית, שמצאה עוגן לא רק במדינות ערביות ואירופיות, אלא גם בצפון אמריקה. המדד המשולב של המכון למדיניות העם

ממצאי משאל המכון למדיניות העם היהודי

וארבעה אחוזים מבין 16,000 משיבים יהודים בסקר של FRA (ראה להלן) אומרים כי היו עדים לעלבונות מילוליים של יהודים אחרים, היו קורבן להצקה או הותקפו פיסית בשנה האחרונה. חמישים ושישה אחוזים מודאגים מכך שידידיהם או בני משפחתם יהיו קורבן להצקות אנטישמיות בשנה הבאה. שבעים ואחד אחוזים מכלל המשיבים היהודים באירופה מסתירים - לפחות מפעם לפעם - את זהותם היהודית. שבעים אחוזים מותחים ביקורת חריפה על ממשלותיהם שאינן נאבקות מספיק (להערכתם) נגד אנטישמיות, ושלושים ושמונה אחוזים שוקלים להגר, משום שאינם חשים בטוחים בארצותיהם.

משאל שנערך לאחרונה על ידי המכון למדיניות העם היהודי בקרב קבוצה נבחרת של 180 רבנים ומנהיגים קהילתיים יהודיים, מעלה כי רובם סבורים שהאנטישמיות בארה"ב גברה במידה ניכרת בחמש השנים האחרונות. חמישים אחוזים מן המשיבים מאמינים שהממשל האמריקאי איננו נלחם באנטישמיות בצורה יעילה, ארבעים אחוזים מודאגים מירידה אפשרית בהשתתפות בפעילות הקהילתית באזוריהם עקב החשש מתקריות אנטישמיות, אולם רק שליש חוששים שב-12 החודשים הבאים, אדם קרוב להם יהיה קורבן להצקה או להתקפה אנטישמית. נתונים אלה אמנם מעוררים דאגה, אך נראים חמורים פחות בהשוואה לתשובות לשאלות דומות באירופה: עשרים

חומרת האנטישמיות במדינות שונות (בהתבסס על תחושת אי-הנוחות של יהודים)

שבדיה	הונגריה	רוסיה	צרפת	גרמניה	בריטניה	ארה"ב	
דאגה רבה	דאגה	להמשך מעקב	דאגה גוברת	דאגה גוברת	דאגה	להמשך מעקב	2018
דאגה רבה	דאגה	להמשך מעקב	דאגה גוברת	דאגה	להמשך מעקב	מצב רגוע	2017

חלק א': האנטישמיות באירופה משפיעה על חיי היומיום של יהודים

ממצאים עיקריים: אירופה

- א. איומים ביטחוניים משפיעים באופן משמעותי על חיי יהודי אירופה.
- ב. החיים הקהילתיים היהודיים נמצאים תחת איום ישיר.
- ג. רמת הפעילות היהודית בחברה הכלליות במגמת ירידה.
- ד. בעקבות אנטישמיות וגורמים אחרים, האוכלוסייה היהודית מצטמצמת.
- ה. שלטונות מקומיים אינם עושים מספיק כדי לחזק את ביטחון היהודים.
- ו. ללא התערבות, יהודים רבים באירופה ישקלו לעבור לסביבה נוחה יותר, חלקם צפויים לעזוב את הקהילות המקומיות בעוד שאחרים צפויים להוריד (או לוותר) את הפרופיל היהודי שלהם ולהרחיק עצמם מן החיים הקהילתיים היהודיים.

ב-1945, בעקבות חשיפת מחנות ההשמדה וההכרה בחומרת האסון שהמיטה האידיאולוגיה האנטישמית, אימצו מדינות רבות באירופה מדיניות של דחייה עקרונית של כל ביטוי שניתן לפרשו כתומך בגזענות או בדעות קדומות. אולם שבעה עשורים לאחר השואה, נדמה שתקופת החסד שהוענקה ליהודים מתקרבת לנקודת משבר. השנאה ליהודים, שהשתקה במשך תקופה ארוכה, שוב פורצת בצורה גלויה. התבססות של שיח ביקורתי על ישראל מעניקה לגיטימציה מחודשת לביטויים אנטישמיים, שבעבר התקיימו בשוליים.

בנוסף להתפתחות זו, גלי הגירה השוטפים את אירופה והתפתחויות נוספות חיזקו רגשות לאומניים ושמרניים ברחבי היבשת, והם מאיימים על יציבותו של האיחוד האירופי ועל החזון המדיני המשותף למדינות החברות באיחוד. רבים מבני המעמד הבינוני במדינות המערב, שבהן חיים יהודים, חשים במצור המאיים על אורח חייהם. חלקם (בעיקר אלה הנוטים לימין) חוששים כי מהגרים עלולים "לתפוס את מקומם" ולהשתלט על אמצעי השליטה הפוליטית והתרבותית במדינה; אחרים (בעיקר אלה הנוטים לשמאל) חוששים מהידרדרות כלכלית-חברתית העלולה להביא להתרוששותם. היהודים מוצאים את עצמם לעיתים קרובות כמי שמעוררים ומחזקים פחדים אלה.

נתונים נבחרים המדגימים את מגמת ההידרדרות:

- בעוד שבצרפת ובגרמניה מקורה של האנטישמיות הוא באוכלוסיות שוליים, בבריטניה מקורה במפלגה העשויה להיות מפלגת שלטון, שהוגדרה כ"אנטישמית מן הבחינה המוסדית". בהסתמך על מחקרים נרחבים, דו"ח מטעם CST (הארגון לביטחון יהודי בריטניה) טוען כי מפלגת הלייבור משמשת בסיס תמיכה לאנטישמיות, נכשלה בהתמודדות יעילה עם אנטישמיות, ולוקה בתרבות של הכחשת אנטישמיות והאשמת הקורבן.⁵
- העלייה החדה ביותר בתקריות אלימות נגד יהודים נרשמה באוקראינה (שבאופן פרדוקסלי נבחרו בה לאחרונה נשיא וראש ממשלה יהודים). במדינה זו נרשם גידול של יותר מ-50 אחוזים בתקריות אנטישמיות. גידול זה בא על רקע לאומנות גוברת במזרח אירופה, וניסיונות לטהר את שמם ולהאדיר את פועלם של תנועות ומנהיגים לאומניים מן העבר, שהיו גם האחראים לרצח ולגירוש יהודים לפני מלחמת העולם השנייה ובמהלכה. במאי 2017 ערך מרכז המחקר "פיו" סקר בקרב 2,000 תושבים בכל אחת מ-18 המדינות במרכז ובמזרח אירופה. ממצאי הסקר מעלים כי 20 אחוזים מן המשיבים אינם רוצים ביהודים בארצם, ו-30 אחוזים אינם מעוניינים ביהודים כשכניהם. בנוסף לכך, 22 אחוזים מאזרחי רומניה ו-18 אחוזים מאזרחי פולין הביעו עניין במניעת הזכות לאזרחות של יהודים בארצותיהם.⁶
- המצב במדינות אחרות איננו הרבה יותר טוב: רוב הבוגרים באוסטריה אינם יודעים כי שישה מיליון יהודים נרצחו בשואה.⁷
- סקר שנערך לאחרונה ע"י המכון הצרפתי לחקר דעת קהל (IFOP) מצא כי קרוב לתשעה מבין כל עשרה סטודנטים יהודיים במוסדות להשכלה גבוהה בצרפת חוו גילויי אנטישמיות בקמפוס.² מבין הסטודנטים האלה, 85 אחוזים אמרו כי נתקלו בהתבטאות אנטישמית, 75 אחוזים אמרו כי נאלצו לשמוע בדיחות על היהודים ועל השואה, ו-19 אחוזים סיפרו כי נתקלו ב"תוקפנות" אנטישמית. באופן ברור, קיימת הידרדרות, ולא רק בקמפוסים: על פי ממשלת צרפת, במהלך השנה החולפת חל גידול של 74 אחוזים במספר גילויי האנטישמיות בצרפת. סטראוטיפים אנטי-יהודיים (ותיאוריות קונספירציה) נפוצים במיוחד בקרב פעילי התנועה החברתית הפופוליסטית "האפודים הצהובים" (30 אחוזים, בהשוואה ל-10 אחוזים באוכלוסייה הכללית). למרות מאמצים המושקעים בהנחלה חינוכית של השואה, אחד מבין כל חמישה בוגרים צעירים בצרפת אומר כי מעולם לא שמע על השמדה של יהודים במלחמת העולם השנייה.³
- תוך התנתקות ממסורת העבר, הסוכנות לביטחון פנים של גרמניה גילתה בפומבי את מה שהיה ידוע היטב ליהודים מקומיים: מהגרים מוסלמים ייבאו מארצות המוצא שלהם דעות קדומות אנטישמיות בוטות, וחלק גדול מן התקריות האנטי-יהודיות האלימות נעשה ביוזמתם וביצועם של מוסלמים.⁴

טבלה 1: אנטישמיות במערב אירופה

גרמניה	בריטניה	צרפת	אירופה ממוצע	מגמה	אנטישמיות במערב אירופה
דעת הקהל כלפי יהודים (באחוזים)					
11(27) 16	10(39) 36	9(37) 17	(26) 24	▼	בעלי דעות אנטישמיות (%) ⁴
[62] 70	[54] 58	[83] 49	(55) 62	▲	כנ"ל בקרב מוסלמים (%) ⁶
התנהגות אנטישמית (מספר התקריות כפי שדווח לרשויות השלטוניות)					
+20%	+16%	+74%		▲	עלייה/ירידה בתקיפות אלימות (באחוזים)
15[24] 62	14[149] 123	13[97] 183		▲	תקיפות אלימות
1,799 [1,504]	1,652 [1,420]	541 [311]		▲	סך כל התקריות (אלימות קיצונית, תקיפות, נזקים, חילול קדושה ואיומים)
[6.7] 8.0	[8] 9.3	[1.8] 3.1	5	▲	שיעור התקיפות הגופניות לכל 1,000 יהודים
(72) 79	(73) 80	(72) 76	(77) 79	▲	שיעור התקיפות שאינן מדווחות ¹⁶
האנטישמיות כפי שהיא נתפסת על ידי יהודים					
(40) 85	(48) 75	(86) 95	(67) 85	▲	האנטישמיות היא בעיה גדולה מאוד או בעיה גדולה למדי (באחוזים)
(25) 44	(18) 29	17(46) 44	(32) 38	▲	שקלו הגירה משום שאינם חשים שהם בטוחים בארצם (באחוזים)
(28) 35	(37) 68	(20) 35	(27) 38	▲	נמנעים ממקומות בשכונתם משום שלא ירגישו בטוחים שם בתור יהודים (באחוזים)

הערה: המספרים ללא סוגריים הם נתונים משנת 2018/2019. המספרים בסוגריים מרובעים משנת 2017. המספרים בסוגריים משקפים את הנתונים האחרונים שיש בנמצא.

שוליים של פעילי ימין קיצוני, שמאל קיצוני ומוסלמים קיצוניים.¹⁸

על פי המדד המשולב של המכון למדיניות העם היהודי לשנת 2019:

- דעות הציבור הכללי כלפי יהודי אירופה השתפרו מעט בשנים האחרונות. יתכן כי להתפתחות זו יש קשר לעלייה בגישות שליליות כלפי מהגרים מן המזרח התיכון ומאפריקה, הנתפסים כמאיימים על הזהות הלאומית העיקרית של חלק ממדינות אירופה.
- חרף המגמה הכללית החיובית, מספר התקריות האנטישמיות האלימות עלה במידה דרמטית בשנה החולפת. סתירה זו נובעת מנוכחותן של קבוצות
- שלוש קבוצות אלה, המהוות בין חמישית ועד לשליש מכלל האוכלוסייה במדינות שונות באירופה, מתחברות ליצירת מסה קריטית של פעילות אנטי יהודית אשר (באופן בלתי-רשמי) חוסמת את הדרך להשתלבותם הנוחה של היהודים בזירה הציבורית המקומית.
- מספר התקיפות האנטישמיות האלימות נגד יהודים עלה בשלוש המדינות העיקריות שנבדקו. בצרפת, חרף העובדה שסך כל התקריות האנטישמיות ירד,

- אף שהרגשות האנטישמיים במערב אירופה במגמת ירידה, היהודים מודאגים ביחס לעתידם, ורבים מהם לא מרגישים בטוחים דיים על מנת לבטא את זהותם היהודית בפומבי. יותר משליש מיהודי אירופה שוקלים הגירה, ורבים אינם רואים את עתיד ילדיהם ביבשת.

ההשפעה על החיים היהודיים

תחושת החשש בקרב יהודים מתייחסת למספר אוכלוסיות הפוגעות ביהודים בספרות שונות. התרשים הבא, המסתמך על מחקרי שדה, מתאר את שלושת הטיפוסים העיקריים של שנאה כלפי יהודים ואת ביטוייהם בחיי היומיום.²⁰

הקיצוניות האלימה עלתה וכללה אירועי רצח ברוטליים של שתי קשישות יהודיות בידי שכניהן המוסלמים האדוקים.¹⁹ בעוד שבצרפת האלימות האנטישמית באה בינתיים כמעט רק מצד מוסלמים רדיקלים, באנגליה האלימות האנטישמית באה גם מצד מוסלמים רדיקלים וגם מגורמים בעלי אוריינטציה ימנית קיצונית. בגרמניה, הממשלה מזהה את רוב יוזמי ומבצעי הגילויים האנטישמיים כמשתייכים לימין הקיצוני (אך יש לסייג: זוהי הקביעה המקובלת כאשר זהות התוקף אינה ידועה). יחד עם זאת, בשלוש המדינות העיקריות שנבדקו, הקהילות היהודיות עצמן חוששות מפני אלימות מצד מוסלמים קיצוניים יותר מאשר מפעילותן של קבוצות אחרות.

תרשים 1: טיפוסים של שנאה כלפי יהודים והשפעתם על החיים הקהילתיים

טיפוסים שונים של אנטישמיות	אנטישמיות קלאסית	אנטישמיות הקשורה לישראל	אנטישמיות של נאורות וליברליזם
כלפי מי מכוונת	הפרט היהודי	מדינת הלאום היהודית	נוהגים יהודים ייחודיים
מה המטרה	עולם חופשי מיהודים	עולם חופשי ממדינת ישראל	עולם חופשי מיהדות
אידיאולוגיה	גזענות ולאומנות	אנטי-גזענות ובתר-לאומיות	זכויות אדם ובעלי חיים
דמות היהודים	שָׂמִים לא-אירופים הפולשים לאירופה	אימפריאליסטים אירופים הפולשים למזה"ת	שבטיים, חשוכים
שיח	סטראוטיפים שליליים על היהודים	זעם נגד המדינה היהודית	סלידה מנוהגי ליבה יהודיים (מילה, שחיטה וכו')
נטייה פוליטית	ימין	מוסלמים ושמאל	ליברלים ושמאל
ביטויים עיקריים	הערות מעליבות ואפליה חברתית	אלימות נגד מוסדות, סמלים ובני אדם יהודים	הוקעה ציבורית ומתקפה חוקית על נוהגים יהודיים
היכן באירופה	מרכז ומזרח אירופה	מערב אירופה, בריטניה וסקנדינביה	מערב אירופה, בריטניה וסקנדינביה
הקשר דמוגרפי	מדינות עם אוכלוסיות קטנות של מהגרים מוסלמים	מדינות עם אוכלוסיות גדולות של מוסלמים בעלי זכות הצבעה	מדינות עם אוכלוסיות גדולות של מוסלמים בעלי זכות הצבעה

מי ישאר, מי יעזוב?

כפי שעולה מהתרשים (1), אף שכל האנטישמים רוצים שהיהודים ירגישו כאזרחים מדרגה שנייה ומעוניינים בהרחקתם מהחיים הציבוריים, מידת הפגיעה של כל אחד מהטיפוסים האנטישמים שהוצגו בתרשים בחיים היהודיים איננה שווה. יהודים ימשיכו לחיות במקומות מושבם כאשר ביטויים סמליים של עוינות, כגון חילול בתי קברות (בדרך כלל על ידי פעילי ימין קיצוני) מתרחשים בסביבתם. הם עשויים להסתיר את זיקתם היהודית כאשר הם נתקלים בהערות מעליבות ובאפליה במקום העבודה או בקמפוסים (בעיקר על ידי ימנים קיצוניים ופעילי שמאל אנטי-ישראלי). יהודים אלה ישקלו העתקת מקום מגורים רק אם ילדיהם יספגו עלבונות ומכות ברחוב (אלימות המתבצעת ברוב המקרים על ידי אנטישמים מוסלמים) ויחוו כי השלטונות המקומיים לא מגינים עליהם. החלטות הפוגעות באורח חיים ובמנהגים יהודיים (כמו אכיפה של לימודי מגדר בבתי-ספר יהודיים אורתודוקסיים, ואיסורים על שחיטה ומילה) ניכרת פחות בטווח

המייד, אולם בהחלט אפשר להניח שתהיה לה השפעה על החיים היהודיים המאורגנים בטווח הארוך. משום כך אפשר לצפות בשלב זה שיהודים יישארו להתגורר ואף ישגשו במזרח אירופה, בעוד שבסקנדינביה, צרפת וגרמניה, הקהילות היהודיות יצטמצמו, אלא אם כן תבוא התערבות ממשית וחדה של השלטונות המקומיים להגנה על היהודים. במסגרת זו בריטניה מהווה חריג, משום שהקהילה היהודית בה מאורגנת היטב ויתכן כי תוכל להתמודד ביעילות מול האנטישמיות הנובעת מהשמאל הפוליטי.

המגמות באירופה אינן מבשרות טובות ליהודי היבשת הישנה. אפשר להניח כי רבים מיהודי אירופה יהגרו בעשורים הבאים, לנוכח ההתאבנות (סטגנציה) הכלכלית ביבשת זו, התנודות הדמוגרפיות, אי-היציבות הפוליטית, היחלשות הביטחון האישי, והאלימות האנטישמית ששלטונות מקומיים, חרף כוונותיהם הטובות, יתקשו למנוע.²¹

חלק ב': אנטישמיות בארצות הברית

בשלב זה, התשובות לשלוש השאלות שהוצגו נתונות בוויכוח ואין לנו דרך להכריע בהן. על כן נתמקד בהצגת מתודולוגיה משולבת להערכת האנטישמיות האמריקנית, הדומה לזו של ההערכה באירופה. בהתחשב בהבדלים הגדולים בין שתי התופעות בחרנו בשלב זה לשמור על הפרדה בין הניתוח הנוגע לאירופה לבין זה הנוגע לארה"ב.

כאמור, מדד האנטישמיות המשולב עוסק בשלושה ממדים:

ממד 1: דעת הקהל ביחס ליהודים.

ממד 2: תקריות אנטישמיות מסוגים שונים (אלימות קיצונית, תקיפה, נזקים לרכוש יהודי, חילול בתי קברות ובתי כנסת, איומים, התנהגות מעליבה, פרסומים) כולל הצקה מקוונת.

ממד 3: אנטישמיות כפי שהיא נתפסת על ידי היהודים עצמם.

יש מגוון של נתונים זמינים הנוגעים לממד הראשון ולממד השני (כמו דו"חות של הליגה נגד השמצה ושל מכון "פיו"). ביחס לממד השלישי, הנוגע למידת החרדה בקרב יהודי אמריקה, חסרים עדיין נתונים שיטתיים. בהשראת העבודה שנעשתה על ידי הסוכנות האירופית לזכויות יסוד (FRA), יזם המכון למדיניות העם היהודי התייעצות עם 180 רבנים ומנהיגים קהילתיים בארה"ב, כדי לאסוף מידע על תפיסותיהם והבחנותיהם לגבי עליית האנטישמיות בסביבתם ועל השפעתה האפשרית של החיים הקהילתיים (מאי 2019). מאז פורסמו נתונים נוספים בהקשר זה גם בסקר של מדגם מייצג של יהודים אמריקאים, שנערך על ידי הסוקר סטנלי גרינברג.

שיעור התקריות האנטישמיות בצפון אמריקה נמוך משמעותית מהשיעור באירופה, אולם לאחרונה מסתמנת בקרב יהודים אמריקאים דאגה גוברת בשל עלייה בשיעור האנטישמיות, בעיקר בקרב קבוצות ימין קיצוניות. מעמדם והשתלבותם של יהודים באליטות הפוליטיות והתרבותיות של אמריקה הם ללא תקדים בהיסטוריה היהודית המודרנית. אך למרות זאת, מורגשת דאגה מ"מדרון חלקלק", ושיבה לתקופות קודמות (עד שנות השישים), שבהן אפליה נגד יהודים וביטויים אנטי-יהודיים היו שכיחים יותר.

אינדיקטור תלת-ממדי אמריקני

תופעת ה"Alt-Right" (קיצור של "ימין אלטרנטיבי"), המבטאת סנטימנט פוליטי שמרני נגד הגלובליזציה והליברליזם הפוליטי, ושבתמקום מסויימים נלוות לה נימות אנטישמיות, אמנם אינה נרחבת, אך השפעתה ניכרת, והיא מהווה מקור לדאגה של יהודים. אולם ישנן לפחות שלוש שאלות שטרם נענו בנוגע למשמעותה של קבוצה זו ויחסה ליהודים.

1. האם ה"אלט-רייט" היא תנועת מְעַבֵּר שולית, או שהיא ראשיתה של תגובת-נגד תרבותית שתעמיד בסכנה שבעים שנים של שגשוג ושל השתלבות חברתית מוצלחת באמריקה?

2. האם גזענים חסידי ה"עליונות הלבנה" מטמיעים נטיות אנטישמיות גם בקרב קבוצות גדולות יותר של אמריקאים (בדרך כלל לבנים ממעמד של "צווארון כחול", הסובלים מהשפעות הגלובליזציה)?

3. האם אליטות פוליטיות (כולל הנשיא המכהן) תומכות בתהליך זה, בשתיקה, או אפילו בעידוד סמוי, הכוללים נכונות להתעלם מנטיות אנטישמיות?

טבלה 2: אנטישמיות בארה"ב

2018	2017	2016	מגמה	אנטישמיות בארה"ב
דעת הקהל כלפי יהודים				
אין נתונים	10%	9%	▲	בעלי דעות אנטישמיות (באחוזים) ²²
התנהגות אנטישמית (מספר התקריות, כפי שדווחו לרשויות רשמיות)²³				
+105%	-47%		▲	עלייה/ירידה באירועים (באחוזים)
39	19	36	▲	תקיפות גופניות
774	952	510		ונדלזים (נגד רכוש)
1,066	1,015	720	▲	הצקה (מילולית, בכתב)
1,879	1,986	1,266		סך כל התקריות (אלימות קיצונית, תקיפות, נזקים, חילול ואימים)
0.28	0.29	0.20		מספר התקריות לכל 1,000 יהודים
האנטישמיות כפי שהיא נתפסת על ידי יהודים²⁴				
	73%			האנטישמיות כיום היא בעיה רצינית מאוד או בעיה במידה מסוימת בארצות הברית
	57%	74.2%		האנטישמיות כיום מהווה בעיה רצינית בקמפוסים אוניברסיטאיים בארצות הברית
²⁵ 73%		89.9%		בהשוואה לשנה החולפת או לשנה הקודמת, מצב היהודים בארצות הברית פחות בטוח
	55%			בהשוואה לשנה החולפת, האווירה בקמפוסים עוינת יותר כלפי סטודנטים פרו-ישראלים

הערה: המספרים ללא סוגריים הם נתונים משנת 2018/2019. המספרים שבסוגריים מרובעים הם נתונים משנת 2017. המספרים בסוגריים משקפים את הנתונים האחרונים שישנם.

ממד 2: תקריות אנטישמיות

הנתונים העולים מסיכום התקריות האנטישמיות של הליגה נגד השמצה משנת 2018, שפורסמו במאי 2019, מלמדים כי שיעור התקריות האנטישמיות בארצות הברית זינק ב-105 אחוזים בשנת 2018.

ממד 3: האנטישמיות כפי שהיא נתפסת ע"י יהודים

הואיל ונתונים מעודכנים על האופן שבו תופסים יהודי ארצות הברית את תופעת האנטישמיות מעטים יחסית (בטבלה מס' 2 לעיל מוצגות בעיקר תשובות לשאלות

ממד 1: דעת הקהל כלפי יהודים

על פי ממצאי הליגה נגד השמצה, בשנת 2014 הציגו כ-9 אחוזים מן הבוגרים האמריקאים גישות אנטישמיות. בשנת 2015 עלה שיעור זה לעשרה אחוזים. על פי ממצאי מרכז המחקר "פיו" בשנת 2014, כמחצית מהאוכלוסייה הבוגרת בארה"ב דירגה את היהודים "בחמימות רבה" (יותר מ-67 מעלות, בהתאם ל"מדחום פיו"). רק 9 אחוזים מהאוכלוסייה הבוגרת בארה"ב דירגה את היהודים "בקרירות רבה" (פחות מ-33 מעלות בהתאם ל"מדחום פיו"). נתוני "פיו" עולים בקנה אחד עם נתוני הליגה נגד השמצה.

שהוצגו בסקר הוועד היהודי-אמריקני משנת 2018), החליט המכון למדיניות העם היהודי לערוך משאל קצר בקרב קבוצה נבחרת של רבנים ומנהיגי קהילות, על מנת להשלים חלקית את פער המידע בנוגע לתפיסותיהם ואבחנותיהם של יהודים על התפתחויות אפשריות של רגשות אנטישמיים בקרב לא-יהודים, להעריך את דאגותיהם בנוגע לאפשרות של התפתחויות שליליות (הצקה, אלימות, תקיפות גופניות), ולשמוע מה דעתם על השפעת העלייה באנטישמיות (כולל התקפות הירי הרצחניות) על חיי הקהילה. לשאלות המכון השיבו כ-180 רבנים ופעילים, שאינם מהווים מדגם מייצג של יהודי ארה"ב.

ממצאי המשאל מצביעים על כך שהתחושה כי משהו השתנה בצפון אמריקה בחמש השנים האחרונות רווחת. מרבית המשיבים סבורים כי מדובר בתמורות ממשיות, ולא רק בסטיות קלות ממגמות שכבר נרשמו בעבר. ממצאים אלה תואמים גם את ממצאי סקר שנערך במאי על ידי ה-Jewish Electoral Institute, ובו אמרו 73% מהמשיבים, המהווים מדגם מייצג של יהודי ארה"ב, שהם מרגישים פחות בטוחים מאשר לפני שנתיים. במשאל המכון עשרים עד חמישים וחמישה אחוזים מהמשיבים אמרו כי היו עדים באופן ישיר לתופעות שונות של אנטישמיות, החל מכתובות קיר (גרפיטי) וונדליזם על רקע אנטישמי, וכלה בהתבטאויות עוינות. למעלה ממחצית מהמשתתפים זיהו התבטאויות אנטישמיות (להבנתם) באמצעי התקשורת המסורתיים. המספרים היו גבוהים יותר כאשר המשיבים התייחסו לזירה הפוליטית ולגילויי אנטישמיות באינטרנט וברשתות החברתיות. עם זאת, יהודי ארה"ב מזהים פחות הסטה של רגשות אנטי-ישראליים לביטויים אנטישמיים מכפי שמעידים היהודים באירופה. בתשובה לשאלה "האם הסכסוך הערבי-ישראלי משפיע על תחושת הביטחון שלך כיהודי", שלושה רבעים מכלל המשיבים ענו "כלל לא" או "רק במעט". בדומה, על השאלה

"האם אי-פעם חשת כי אנשים מאשימים אותך על פעולות של ממשלת ישראל בשל היותך יהודי?" נתנו יותר משיבים את התשובה "מעולם לא" או "לעיתים מזדמנות" (לעומת אפשרויות הבחירה האחרות: "לעיתים קרובות" או "כל הזמן").

הבדל נוסף לעומת אירופה נוגע לתחושה של ההנהגה החילונית ושל הממסד הדתי בארה"ב כי השלטונות המקומיים "מגיבים" בצורה נאותה לצרכי הביטחון של קהילות יהודיות". למעלה ממחצית מהמשיבים במשאל הכללי וכשבעים וחמישה אחוזים מהרבנים השיבו על שאלה זו, "כן, בהחלט". רוב המשיבים היו פחות בטוחים כאשר נשאלו האם השלטונות המקומיים, בדרך כלל העירוניים או האזוריים, יש כלים להיאבק באנטישמיות בצורה יעילה. פער זה עשוי לשקף את העובדה כי באזורים רבים בארה"ב לא היה צורך ממשי או דחוף להתמודד עם בעיות של אנטישמיות במשך יובל שנים. בתשובות למשאל ניכר פער בין מנהיגים בארגונים יהודיים לבין רבנים באפיון הגורם העיקרי לעלייה במספר ההתקפות הרצחניות נגד יהודים. המנהיגים בארגונים יהודיים הדגישו תשובות הנוגעות ישירות לאנטישמיות, בעוד שלמעלה משישים אחוז מהרבנים (שבפניהם עמדו אפשרויות בחירה שונות במקצת) נטו לתלות את האחריות בעלייה כללית במקרי תקיפות של רצח המוני בארה"ב.²⁶ עם זאת ראוי לציין כי בקרב יהודים רווחת מאד האשמת הממשל האמריקאי המכהן בהתפשטות האנטישמיות. על פי סקר ה-Jewish Electorate Institute 59% מכלל יהודי ארה"ב סבורים כי לנשיא דונלד טראמפ לפחות "אחריות חלקית" למתקפות האחרונות נגד יהודים. 71% קובעים כי הנשיא אינו מטפל כראוי בבעיית האנטישמיות.

ממצא חשוב ומרכזי ממשאל המכון, המשקף את האמון המובחן ביכולתן ובנכונותן של הרשויות השלטוניות למנוע פגיעה גופנית ביהודים, הוא כי בקרב המנהיגים בארגונים יהודיים שני שלישים השיבו כי הם "כלל לא מודאגים" או "לא מודאגים מאוד" מהאפשרות

ש"במרוצת 12 החודשים הקרובים [הם] או אדם קרוב [להם] יהיה קורבן להצקה או לתקיפה גופנית בשל היותם יהודים". למעלה משמונים אחוזים מהמנהיגים הללו, ושיעור גבוה אף יותר בקרב הרבנים, "מעולם לא נמנעו מלהגיע או לבקר במקומות מסוימים... משום ש[הם] אינם חשים בטוחים בהם בתור יהודים". ואף שכשליש מן המנהיגים בארגונים מודאגים מהאפשרות של "ירידה במספר המשתתפים [בחיים הקהילתיים היהודיים] בשנה הבאה כתוצאה מן החשש מתקרית אנטי-יהודית", משיב אחד בלבד מתוך ארבעים וארבעה רבנים ענה בחיוב על שאלה זו, בעוד ששלושה רבנים השיבו "לא".

כיווני פעולה

1. המלצות לממשלת ישראל

א. תכניות מיוחדות לאנשי מקצוע שיש להם ביקוש גבוה בישראל. יותר משליש מכלל יהודי אירופה שוקלים לעזוב את ארצם. הואיל ותעסוקה היא המכשול העיקרי לעלייתם של צעירים בעלי מקצועות חופשיים לישראל, נדרשת התמקדות של ממשלת ישראל בתחום זה. אם ישראל תוכל לספק תכניות עלייה אטרקטיביות, "תפורות לפי מידה", עשרות אלפים מיהודי אירופה יוכלו למצוא את מקומם בישראל. לשם כך יש להפעיל תכניות תעסוקה מוגנות, דומות לאלה שתוכננו בעבר עבור מהנדסים ורופאים ממדינות חבר העמים. בתיאום עם מעסיקים ישראלים, שיהיו מעוניינים לשכור לעבודה את בוגרי התוכניות האלה, ניתן יהיה לזהות משתתפים פוטנציאליים בצרפת ובבלגיה, ולהעניק להם הכשרה ראשונית בישראל. בין העיסוקים הרלבנטיים - חוקרים בתחומים נבחרים, רופאים בעלי התמחות בתחומים שונים, מהנדסים, מקצועות פרה-רפואיים, הנדסאים, טכנאים, יועצי השקעות, ועוד.

ב. נדרשת הקמת מרכזי הדרכה לבחירת עיסוק ומציאת משרות בערים שבהן יהיה מספר גדול של עולים. ראוי להקים מרכזי הדרכה שיספקו הערכה, שוכרים לקורסים ולהכשרה מקצועית, ושירותי הדרכה והשקמה. יש לאפשר את הגישה למרכזים אלה למועמדים לעלייה, עוד לפני הגעתם ארצה.

ג. לנוכח עליית הפרופיל הציבורי של האנטישמיות, יש צורך בהדרכה מסודרת לאנשי ציבור ישראלים (בזירה הפוליטית ובזירות אחרות) בנוגע להתבטאויות ופנייה לקהילות בתפוצות. חשוב להימנע מהצהרות שזיקו לקהילות בתפוצות (כגון, "בואו הביתה, לישראל"), וכן מהכללות (כמו "אנטישמיות במפלגה הדמוקרטית"). חשוב לחדד את ההבדל בין ביקורת לגיטימית לבין אנטישמיות.

ד. יחסים עם מדינות אירופה הנשלטות על ידי מפלגות ימין קיצוני. אנו ממליצים על אימוץ ארבעה עקרונות מנחים המחברים בין פרגמטיזם פוליטי לבין ערכים יהודיים:

1. התנגדות לכל ביטוי של הכחשת השואה, רביזיוניזם היסטורי, סילוף עובדות היסטוריות, המעטה במשקלה של השואה, או זלזול בזכר הקורבנות, או ניסיונות להעניק לגיטימציה למנהיגים אנטישמיים מן העבר.
2. נקיטת עמדה חדה נגד פגיעה אנטישמית רשמית כלשהי ביהודים המקומיים.
3. הערכה והוקרה לכל המנהיגים הלאומיים הידידותיים לישראל והמכבדים את עקרונות (1) ו-(2) דלעיל;
4. עידוד מדינות מזרח אירופה לנטוש את התחרות על מעמד הקורבן באמצעות פרסום הצהרה שלפיה כל עמי אירופה - יהודים ולא-יהודים - סבלו מן העבר הנאצי ומן הקומוניזם.

2. המלצות לארגונים ומנהיגים יהודים

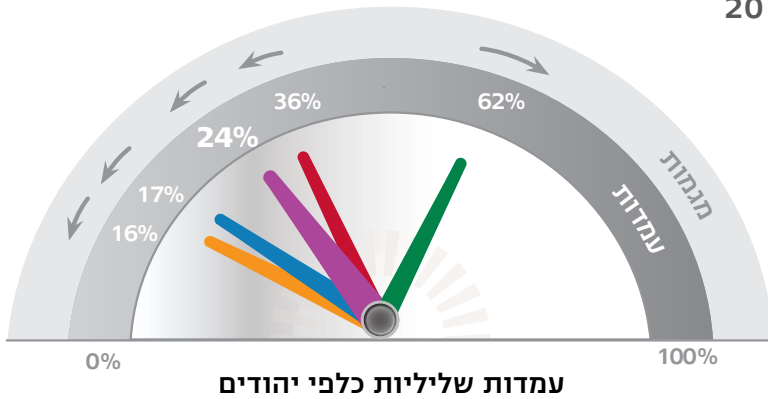
א. הכשרה ביטחונית לפעילים צעירים בתפוצות מלווה במאמצי שיתוף ותאום עם גורמים ביטחוניים מקומיים. יש לשקול פרויקטים (בקהילות המעוניינות בכך) לשילוב צעירים מקומיים המבקשים לקבל על עצמם חלק מהאחריות לביטחון בקהילותיהם. עשרים שנה של ניסיון מוצלח בצרפת ובבריטניה מלמדות, שמספר רב של צעירים שלא השתייכו למוסדות או לארגונים יהודיים הביעו עניין במעורבות בביטחון הקהילה. בצרפת ובבריטניה נוסדו ארגוני צעירים שהפכו את האיום להזדמנות, והציעו לפעילים החדשים הכשרה בהגנה עצמית, ניהול משברים, והתערבות מתואמת. בין הפעילויות שאותן יש לבדוק: כנסי הכשרה, שבתונים של סימולציות של מצבי משבר, ביקורים במרכזים קדם-צבאיים ובבסיסי לוחמה נגד טרור בישראל (כולל הגדנ"ע, קורסים בקרב-מגע ועוד). ראוי לציין כי בשלב מסוים, ארגון הנוער היהודי בצרפת SPCJ מנה

יותר מחמישה עשר אלף צעירות וצעירים יהודיים, שנפגשו באופן קבוע בחופשות לקבלת הכשרה, וסיפקו שירותי אבטחה מקצועיים לבתי-כנסת ולמרכזים קהילתיים מקומיים.

ב. **תכניות בין-דתיות.** מעשי רצח בבתי כנסת ובמסגדים בארה"ב מהווים הזדמנות לבניית אמון, יחסים ארוכי-טווח, תכניות לדו-שיח ולהבנה הדדית, והקמת קואליציות נגד גזענות ושנאת זרים (קסנופוביה) של יהודים ומוסלמים.

ג. **ביטחון.** עמידה על המשמר, תכנון מראש, ותוכניות לשיפור הביטחון מוצדקות בהחלט לאור הנסיבות הנוכחיות. בד בבד, על ההנהגות היהודיות להקפיד שהתגובות יהיו בפרופורציה נכונה לרמה בפועל של האיום. דיוק זה לא תמיד קל לביצוע, אולם חשוב לזכור שלאמצעי ביטחון יש מחיר במסר שהם משדרים כלפי חוץ, ובהתאם במידת הנכונות של יהודים להשתתף בפעילות של הקהילות היהודיות.

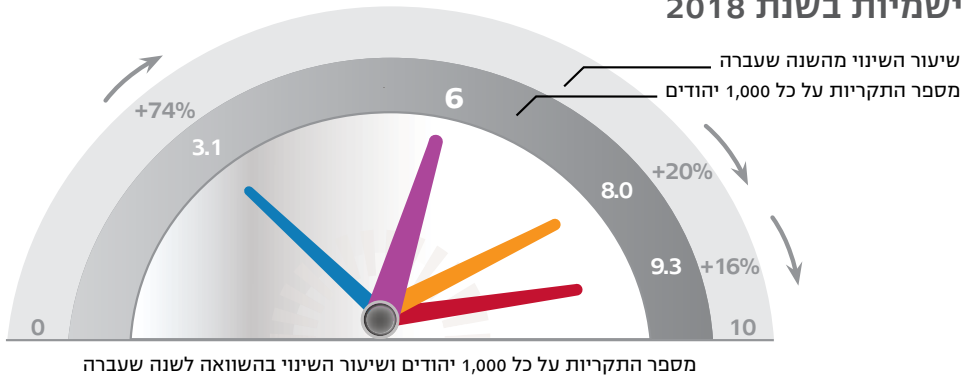
דעת קהל כלפי יהודים בשנת 2018

- מוסלמים באירופה
- הממלכה המאוחדת
- ממוצע באירופה
- צרפת
- גרמניה

Sources: ADL, Fondapol, CAA, WZB

היקף אירועי האנטישמיות בשנת 2018

- ממוצע באירופה
- הממלכה המאוחדת
- צרפת
- גרמניה

מספר אירועי אלימות ל-1,000 יהודים וגידול מהשנה שעברה (%)

Sources: Kantor Center, SPCJ, CST

תחושות היהודים כלפי האנטישמיות בארץ מגוריהם

- ממוצע באירופה
- הממלכה המאוחדת
- צרפת
- גרמניה

Sources: FRA European Union Fundamental Rights Agency, IFOP

13 צרפת: מספר התקריות האנטישמיות האלימות שנרשמו (תקיפות או ניסיונות תקיפה, רצח או ניסיון לרצח, אלימות, הצתה או ניסיון להצתה, השחתה או ונדליזם) עלה ב-89 אחוזים, עם 183 תקריות (לעומת 97 ב-2017). בקטגוריה של התקריות האלימות. מספר המקרים של אלימות גופנית אנטישמית נגד בני אדם עלה ב-170 אחוזים, עם 81 תקריות (לעומת 20 בשנת 2017). מספר האיומים האנטישמיים שנרשמו (איומים בעל פה, הבעות מאיימות או עלבונות, עלונים ודואר שנאה, גרפיטי) עלה ב-67 אחוזים, עם 358 תקריות לעומת 214 בשנת 2017. 824 אתרי קהילה יהודיים מקבלים הגנה מכוחות אבטחה משטריים וצבאיים.

14 הארגון לביטחון יהודי בריטניה, דו"ח תקריות אנטישמיות לשנת 2018, ע' 10. <https://cst.org.uk/data/file/2/9/Incidents%20Report%202018%20-%20web.1549538710.pdf>

15 המקור: מרכז קונטר - בסיס נתונים על יהדות אירופה ואנטישמיות ואחרים.

16 התנסויות באנטישמיות ותפיסות לגביהן - סקר שני על פשעי אפליה ושנאה נגד יהודים באיחוד האירופי, הסוכנות האירופית לזכויות יסוד (FRA) דצמבר 2018. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-experiences-and-perceptions-of-antisemitism-survey_en.pdf

17 אחוז היהודים הצרפתים השוקלים הגירה ירד מאז הסקר של שנת 2012. במהלך תקופה זו, יותר מ-25 אלף יהודים צרפתיים (7.5% מכלל יהודי צרפת) העתיקו את מושבם לישראל, ועוד כמה רבבות היגרו לארצות אחרות.

18 ג'יימס מקולי (28 מרס 2018), "הרצח הברוטלי של ניצולת שואה מעורר פחדים מאנטישמיות בצרפת", "ווישינגטון פוסט", https://www.washingtonpost.com/world/europe/frances-jewish-leaders-raise-the-alarm-over-brutal-murder-of-holocaust-survivor/2018/03/26/28cf8686-30f4-11e8-8abc-22a366b72f2d_story.html?noredirect=on&utm_term=.6bf5644f3c59

19 https://www.washingtonpost.com/world/europe/frances-jewish-leaders-raise-the-alarm-over-brutal-murder-of-holocaust-survivor/2018/03/26/28cf8686-30f4-11e8-8abc-22a366b72f2d_story.html?noredirect=on&utm_term=.6bf5644f3c59

20 אלמנטים עיקריים של טיפולוגיה זו שאבו את השראתם מדו"ח המחקר המצוין של JPR (המכון לחקר מדיניות יהודית). המסקנות הן שלנו. ראה ל. דנציק ו-ק. מארוס, צורות שונות של אנטישמיות: תפיסות והתנסויות של אנטישמיות בקרב יהודים בשבדיה וברחבי אירופה, JPR לונדון 2017. https://www.jpr.org.uk/documents/JPR_2017_Different_Antisemitisms_in_Sweden_and_across_Europe.pdf

21 ד. מימון, "צמיחתה מחדש של זהות יהודית גלותית באירופה", ההערכה השנתית של המכון למדיניות העם היהודי לשנת 2017. http://jppi.org.il/new/wp-content/uploads/2017/09/Re-Emergence_of_a_Diasporistic_Jewish_Identity_in_Europe-JPPI_AA_2017.pdf

1 לצורך הבנה לעומק של תופעת הנידוי החברתי המשתוללת באירופה, ראה ז'. עמאר (2013), "הזהויות הדתיות בראי זכויות האדם", תרומה לסוציולוגיה של זכויות האדם. Presses Académiques Francophones, Paris, pp. 415-428. תודה לד"ר ז'אק עמאר על תרומתו לניתוח המצב באירופה.

2 ifop, Les Français et l'antisémitisme, February 2019. <https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2019/02/116217-Rapport.pdf>

3 סקר IFOP כנ"ל.

4 Bundesamt für Verfassungsschutz, Antisemitismus im Islamismus, April 2019, <https://www.verfassungsschutz.de/de/oeffentlichkeitsarbeit/publikationen/pb-islamismus/broschuere-2019-03-antisemitismus-im-islamismus>

5 א. ג'ונסון, אנטישמיות מוסדית של השמאל בזמננו והמשבר במפלגת הלייבור הבריטית, A Fathom publication, March 2019. <http://fathomjournal.org/wp-content/uploads/2019/03/Institutionally-Antisemitic-Report-for-event.pdf>

6 קרסנטי, אנטישמיות ב-2018, רקע כללי, מגמות ואירועים, ינואר 2019, המשרד לענייני התפוצות. <http://antisemitism.mda.gov.il/en/office-publications>

7 סקר חדש של ועדת התביעות מגלה פערים בידע על השואה באוסטריה <http://www.claimscon.org/austria-study/>

8 הליגה נגד השמצה, מדד אנטישמיות (ADL Global 100 2015), תקציר מנהלים <http://global100.adl.org/>

9 סקר IFOP כנ"ל.

10 אנטישמיות בבריטניה כיום. מחקר גישות כלפי יהודים וישראל Staetsky, L. D., Antisemitism in contemporary Great Britain A study of attitudes towards Jews and Israel, JPR, September 2017. 'Antisemitism in contemporary Great Britain: A study of attitudes towards Jews and Israel

11 Bericht des Unabhängigen Expertenkreises Antisemitismus, German Parliament, April 2017. <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/18/119/1811970.pdf>

12 ראה ADL 2015. ראה גם ראה גם קופמנט, רואוד, "פונדמנטליזם ועיונות כלפי קבוצה חיצונית בין מהגרים מוסלמיים לבין נוצרים ילידי אירופה במערב אירופה." WZB Berlin Social Science Center, WZB Mitteilungen, December 2013.

- 25 Jewish Electorate Institute May 2019 <https://www.jewishelectorateinstitute.org/poll-domestic-issues-dominate-the-priorities-of-the-jewish-electorate>
- 26 אפשרויות הבחירה שניתנו בסקר להנהגה החילונית היו, "בעיקר משקפת את העלייה בפשעי ירי המוני" (7.8%), "בעיקר משקפת את העלייה בהתקפות על כנסיות, בתי כנסת ומסגדים" (19.5%), "משקפת באופן דומה את העלייה בפשעי ירי המוני ואת התגברות האנטישמיות" (53.9%), "משקפת בעיקר את התגברות האנטישמיות" (15.6%), ו"אף תשובה איננה נכונה" (3.1%). לרבנים לא הוצגה האפשרות השנייה מבין אלה. תשובותיהם היו כדלקמן: העלייה בפשעי ירי המוני - 61.9%, 35.7% - ירי המוני ואנטישמיות, 2.38% - אנטישמיות, 0 - אף תשובה איננה נכונה.
- 22 הליגה נגד השמצה, מדד האנטישמיות, תקציר מנהלים. (ADL Global 100) ועדכון לגבי 19 מדינות (2015), <http://global100.adl.org>, מחקר של מרכז "פיו" - דת וחיים ציבוריים, פברואר 2017. http://www.pewforum.org/2017/02/15/americans-express-increasingly-warm-feelings-toward-religious-groups/pf-02-15-17_thermometer-04
- 23 סיכום של תקריות אנטישמיות - סקירה שנתית של 2018, אפריל 2019. הליגה נגד השמצה, <https://www.adl.org/> audit2018
- 24 הוועד היהודי האמריקאי (AJC) Survey of American Jewish Opinion, 2018, <https://www.ajc.org/news/survey2018>

אודות המכון למדיניות העם היהודי

המכון למדיניות העם היהודי (מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י) בע"מ (חל"צ) פועל במתכונת של צוות חשיבה (Think-Tank) ומאגד כחברה ללא מטרת רווח. באמצעות חשיבה אסטרטגית ותכנון ארוך טווח, ממקד המכון את מאמציו לתרום לשגשוגם של העם היהודי ושל הציביליזציה היהודית. המכון יושב בירושלים, אך מתייחס לכל הקהילות היהודיות ברחבי העולם בראייה גלובאלית.

הפעילות של המכון למדיניות העם היהודי מכוונת מעשה, מדגישה במיוחד את זיהוי החלופות הזמינות, ניתוח של השפעתן על העתיד, והצגת המלצות מדיניות וסדר קדימויות אופרטיבי. לשם כך, מפתח המכון היבטי מדיניות מקצועיים ואסטרטגיים, תוך בחינת הגורמים המרכזיים שמהווים אתגר לעתידו של העם היהודי. במסגרת זו מציג המכון למדיניות העם היהודי בפני מקבלי החלטות ומנהיגים:

- סקירות וניתוחים של מצבים מרכזיים ושל תהליכים דינאמיים;
- "התרעות" בדבר איומים והזדמנויות;
- הערכות על התרחשויות עכשוויות והתפתחויות צפויות;
- חלופות פעולה אסטרטגיות חדשניות;
- ניתוח חלופות לקביעת מדיניות;
- המלצות מדיניות, קביעת סדר יום, ועיצוב תכניות עבודה.

פרסומי המכון למדיניות העם היהודי מתייחסים לשישה תחומים עיקריים הנוגעים לשגשוגו של העם היהודי ולאתגרים הניצבים בפניו: התפתחויות גיאופוליטיות המשפיעות על יהדות העולם; קשרי קהילה; זהות והזדהות; דמוגרפיה; משאבים חומריים; הישגים אינטלקטואליים ותרבותיים. את כל הפרסומים העיקריים של המכון ניתן למצוא באתר האינטרנט שלנו, שכתובתו: WWW.JPPI.ORG.IL

המכון למדיניות העם היהודי נהנה מעצמאות מקצועית מוחלטת. הוא פועל בהנחיית מועצה מקצועית המאוגדת כמועצת מנהלים והמורכבת רק מחברים בעלי ניסיון בתכנון מדיניות, בראשות השגרירים סטוארט אייזנשטאט ודניס רוס, לשעבר בעלי תפקידים בכירים ביותר בממשל האמריקאי.

המכון למדיניות העם היהודי
(מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י) בע"מ (חל"צ)

www.jpji.org.il

קמפוס גבעת רם, ת.ד. 39156 ירושלים 9139101

info@jpji.org.il

טל: 972-2-5633356 • פקס: 972-2-5635040